

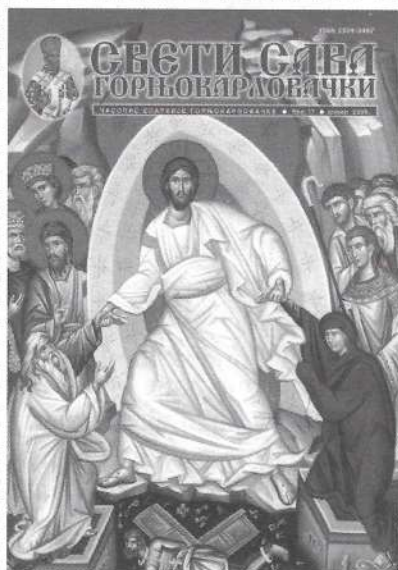
СВЕТИ СЛВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ • Број 17 • април 2008.

ΗΒΑΥ Ο ΦΟΡΟΣ

**Часопис излази са
блаґословом Његовог
Преосвеи́иенсѣва Епископа
горњокарловачког
Г. Г. Герасима**

Издавач:
Епархија горњокарловачка
Издавачка кућа
"МАТИРИА"

**в.д ґлавног и
одговорног уредника:**
јереј Славиша Симаковић

Уреднички одбор:
протојереј-ставрофор
Ми́хо Костић,
протојереј-ставрофор
Душко Спасојевић,
јереј Марко Ђурић,
јереј Горан Петковић,
јеромонах Наум (Милковић),
г. Горан Славнић,
г. Зоран Живковић

Адреса уредништва:
ул. Славе Рапкај 14,
47000 Карловац

тел: +385 47 642 531
факс: +385 47 642 532

Штампа:
Типомат - Старо Чиче

ISSN 1334-3467

Слике на корицама:

1. Вакрсења Госѣода нашегѣ
Исуса Христѣа - Вакрсе
2. Улазак Госѣода Исуса Христѣа
у Јерусалим - Цвијетѣи
3. Расѣење Христѣово - Велики
Пеѣиак
4. Свѣѣи великомученик и ѣобје-
доносац, Георгѣје

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

Садржај броја 17. - април 2008 год.

**Вакрсења ѣорука
уреднишѣва часописа
Светлост вакрсења
Христовог**

..... стр. 4

**Христос вакрсе из
мртвих!**

..... стр. 5

**Догађаји из ѣрав. свијетѣа
Појава Светог Огња у
Јерусалиму**

..... стр. 7

**Из боґослужења Прав. цркве
Објашњење Свете
Божанске Литургије -
1. део**

..... стр. 10

**Ljubinka Toševa Karpowicz
Православље у Ријечи -
5. део**

..... стр. 14

**Јеромонах Наум (Милковић),
сабрајѣ ман. Боґ. Тројеручице
Беседа на Св. Саву
горњокарловачког**

..... стр. 19

**Епископ Фоѣје
Литургија и духовни
живот**

..... стр. 20

**Горан Славнић
Епископ и локална
црква у Тајни Крштења**

..... стр. 24

**Фелѣон:
Архијереји Епархије
горњокарловачке
(последњи наставак)**

..... стр. 25

**Сликом и ријечју
Кроз Епархију гор-
њокарловачку**

..... стр. 28

ПРИЛОЗИ ЗА ЧАСОПИС СВ. САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

Ваше ѣрилоге намијењене овом часопису можеѣте
уѣлаѣиѣи на рачун:

**ЕПАРХИЈСКИ УПРАВНИ ОДБОР ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ**

са назнаком - ѣрилог за часопис

Кунски жиро-рачун: 2484008-1500147900

Девизни жиро-рачун: HR95 24840082 1000 9791 5

**- SWIFT RZBHHR2X -
Raiffeisen Bank Austrija d.d.**

Свим ѣриложницима најѣойлије се захваљујемо, молећи се
свемилоѕијвом Госѣоду, Сѣворишѣљу нашем, да на ѣих излије
изобиље свогѣ милоѕрђа и ѣубави.

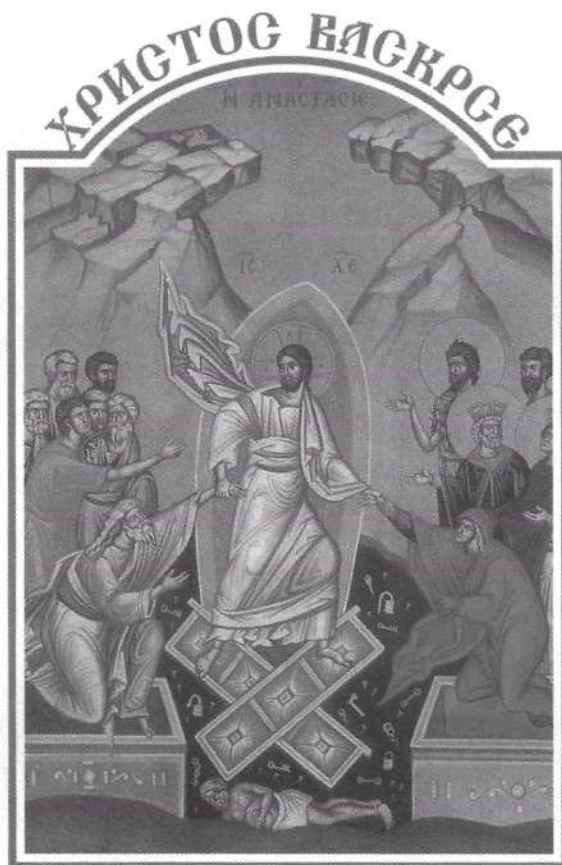
Свјетлост васкрсења Христовог

"Ево дана који створи Госйод, радујмо се и веселимо се њему"

Вјера у Христово васкрсење одувјек је била угаони камен Цркве, оно без чега би она потпуно изгубила свој смисао и своју снагу. "Јер ако Христос не васкрсне", казао је свети апостол Павле, "узалуд је вјера наша".

Без васкрсења, узалуд је и сва наша проповијед, али и све наше знање, и наша радост, и наша љепота, и наша љубав; узалуд је и рођење наше, и живот наш, и смрт наша; узалуд је све што је наше, и туђе, и свачије; и свака је жеља узлуд, и свака мисао, и свако име – и све је узалуд! Ако нема васкрсења, онда је човјек најтужније биће у "свим свјетовима", "роб природе", са којим се она поиграва, варајући га са мало живота, да би га на крају читавога показала ништавним. Ако Христос не васкрсе и не победи смрт, онда живота и нема – остаје само апсурд и неутољена глад за животом и љубављу.

Прекус вјечнога живота у Царству Васкрслога Христа утврђује нас у увјерењу да иза свих падова, неуспјеха и дјелимичних успјеха, иза свих привремених тријумфа смрти над животом, који прате човјеково земно бивање – иза свега тога стоји вјечита пobjеда Живота над смрћу, Добра над злом, Радости над тугом. Вјера у Васкрсење и искуство љепоте и радости живота, које ову

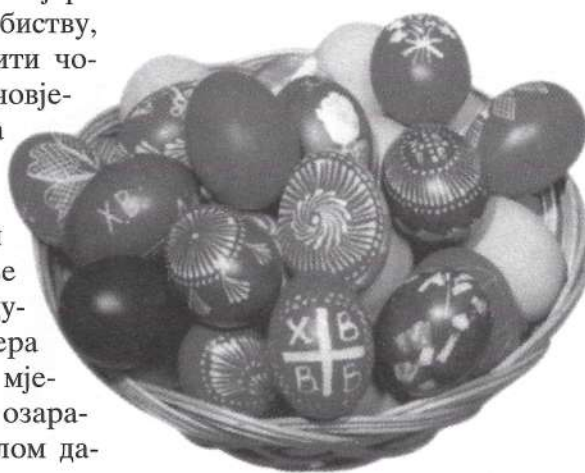
вјеру прати, јесу најблиставији драгуљ човјековог духа, благо похрањено у ризницама бића људског. Одатле оно зрачи божанственом силом, додајући човјеку снагу да увијек изнова води и ствара за вјечност. Одузети човјеку то његово благо значило би препустити га бесмислу и мраку ништавила. Оставити човјека без вјере у Васкрсење равно је убиству, јер то значи обесмислити човјека а самим тим и расчовјечити га. Човјеку треба нешто што ће његов живот испунити смислом, што ће му дати мотив за остваривање трајних вриједности, духовних и културних. Вјера у Васкрсење у највећој мјери него било шта друго озарива људски живот смислом да-

јући му живо искуство љубави у коме сазнајемо да ће они које волимо у Христу бити вјечно живи. То нам је и вјечна порука Васкрслог Христа која се понавља свим покољенима у време васкршњих празника. Христос поручује и чека да људи схвате да је Он једини крај и циљ свих њихових тежњи.

Једино је Васкрсење Христово достојно да се ми због њега, сада и увијек и у вијекове вијекова радујемо радошћу незатамњеном. Једино је Васкрсење радост коју не прати туга. Радујмо се дакле, радошћу Христовом, радошћу апостола и свих светих и праведних Божијих људи! Радујмо се јер је свака смрт побијеђена! Радујмо се јер је сваки гријех опроштен осим оне ко се нимало не радује и ко Васкрсењем не прашта! Радујмо се јер :

Христос васкрсе!

Ваистину васкрсе!

Христос васкрсе из мртвих!

*Христос воскрес из мртвих, смртију смрти њојрав,
и сушчим во гробјех живој даровав!*

*(Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрти уништиив,
и свима који су у гробовима живој дарова!)*

У рано васкршње јутро, три пута обилазимо око цркве и заустављамо се пред њеним затвореним вратима: то су последњи тренуци ћутања пре блеска васкршње радости, и у тим тренуцима се у нашим срцима, свесно или несвесно, јавља питање које се - како каже Јеванђеље - јавило и у срцима жена мироносица које су у рано јутро трећег дана по распећу, "док још беше мрак", дошле на Христов гроб. То питање гласи: "Ко ће нам одвалити камен од врата гроба?". Хоће ли се још једном догодити то чудо? Хоће ли још једном ноћ постати светлија од свакога дана? Хоће ли се још једном преиспунити срца наша том необјаснивом радошћу која није од овога света, радошћу која ће сву ову ноћ и још толико идућих дана одјекивати у том сверадосном васкршњем поздраву: Христос васкрсе! Ваистину васкрсе!

И двери цркве се отварају. Улазимо у храм обасјан светлошћу. Улазимо у сверадосно васкршње јутрење. Али, негде у дубини душе остаје оно исто питање. "Ко ће нам одвалити камен од врата гроба?". Који је смисао свега тога? Који је смисао празновања Васкрса у свету препуном страдања, мржње, ништавности и ратова? Шта значи певати "смрћу смрт уништив" и слушати о томе да "ниједног мртвог није остало у гробу" када смрт и даље остаје - без обзира на сву житејску сујету - јединствена и

апсолутна земаљска истина? Није ли, онда, Васкрс, односно та светла васкршња ноћ, то сверадосно васкршње ликоване само једно краткотрајно бекство од стварности, могућност краткотрајне духовне опијености после које се, пре или касније, морамо вратити тој сивој свакодневици, том слепом низу дана, месеца и година који неумитно хује крај нас, том сурвавању свега ка смрти и небићу? Одавно нам већ пуне главу тиме да Хришћанство и није ништа друго до једна обична самообмана, "опијум за народ", фатаморгана и измишљотина чија је једина функција да човеку пружа утеху у његовој тегобној земаљској судбини. А ако ствари тако стоје кажу они - зар онда није много храбрије и човека достојније да се одрекнемо тог привиђења и да се лицем у лице суочимо са том једноставном и недвосмисленим стварношћу нашег живота?

Шта одговорити на све ово? Први приближни одговор би могао бити следећи: не, није могуће да је све то била пука измишљотина! Није могуће да би толико вере, толико радости, толико светлости - ево већ готово две хиљаде година - могло бити пуко бекство од стварности и фатаморгана. Може ли фатаморгана трајати вековима? Овај одговор је, наравно, убедљив, али још увек није коначан. И треба отворено рећи да нема коначног и општеобавезујућег

одговора који би било могуће формулисати у облику научног објашњења васкршње вере. Сваки човек у вези са питањем објашњења васкршње вере може да сведочи само о свом сопственом и живом искуству, може да говори искључиво у своје име.

Замисливши се и задубивши се у своје лично и живо искуство Васкрса, сваки човек одједном постаје свестан онога искуства из кога извире сва његова васкршња вера, одједном све у њему бива обасјано заслепљујућом светлошћу у којој се - заиста као восак од лица огња - топе све сумње и сва питања. Које је то искуство? Не могу то искуство другачије описати и објаснити осим као искуство живог Христа. Не, моја вера у Христа није произашла из тога што једном годишње, од најранијег детињства, учествујем у празновању васкршњих празника. Напротив, моја васкршња вера се родила из мог искуства живог Христа и управо то искуство јесте оно што за мене уопште чини могућим Васкрс, што чини могућим да осетим радост и светлост те јединствене васкршње ноћи, што чини могућим да васкршњи поздрав "Христос васкрсе! Ваистину васкрсе!" одјекује у мени таквом победном силом.

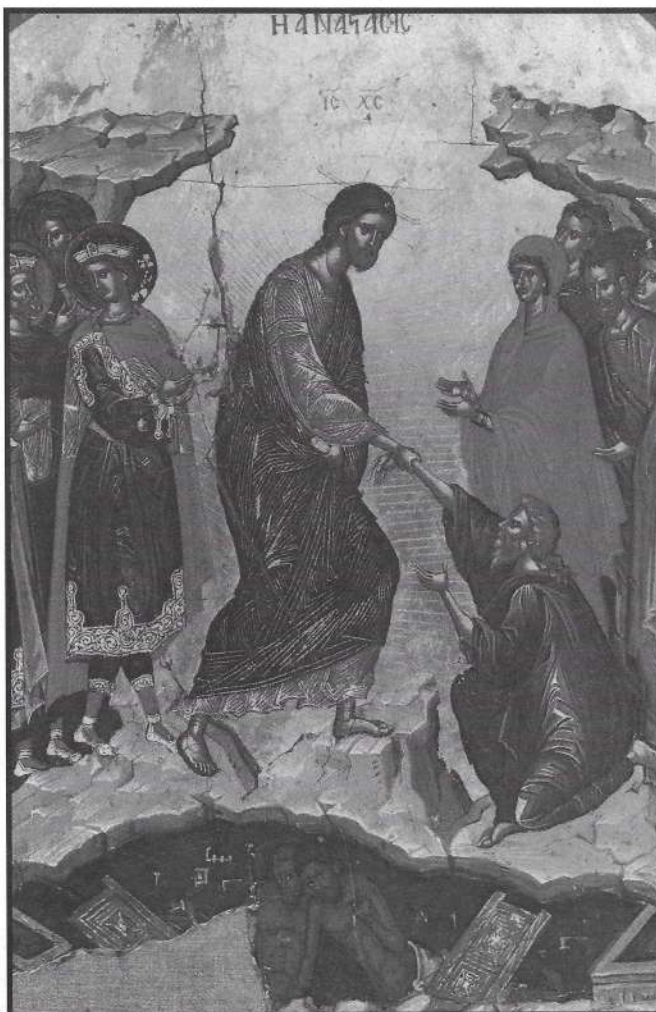
Како се и када родила та вера? Не знам, не сећам се. Знам само ово: сваки пут када

отворим Јеванђеље и почнем да читам о Христу и Његовој проповеди, сваки пут док читам Његове речи почињем - од свег срца и свег бића - да говорим у себи исто оно што су говорили они које су фарисеји слали да ухапсе Христа и који су се враћали необављена посла, говорећи: "Никада нико није говорио као што говори тај човек". И знам да је Христово учење живо и данас, и да нема ничега у овом свету што се може упоредити са тим Његовим учењем о вечном животу, о победи над смрћу, о љубави која одолева смрти и побеђује је. И, штавише, знам да оно једино што ме никада не напушта и непрестано живи у мени током живота - у коме све изгледа тако тегобно и свакидашње сиво - јесте управо то унутарње сазнање да је Христос са мном. "Нећу вас оставити сироте, доћи ћу вам", говори Христос. И Христос нам долази и даје да осећамо Његово присуство. Христос нам долази у молитви, у молитвеном трепету душе. Христос нам долази у непојмивој, али тако живој радости коју осећамо целим нашим бићем. Христос нам долази у тајанственом, но опет тако несумњиво извесном присуству Његовом које осећамо у храму за време богослужења. Христос нам долази у светим тајнама. И све време у нама све више и више нараста тај опит, то знање, та очевидност: Христос је ту, испуниле су се Његове речи - ко Ме воли, Ја ћу бити са њим. И ми и у радости и у жалости, и међу људима и у самоћи непрестано осећамо

Његово непорециво присуство, силу Његових речи и радост која долази од вере у Њега.

И, гле, ево јединственог одговора и једиственог доказа: "Што тражите живог међу мртвима? Није овде, него устаде" ... (Лк. 24, 5-6).

И зато је свецело Хришћанство у том стално новом и но-

вом доживљавању вере, у непрестаном оваплоћивању вере у обредима, речима, звуковима и бојама. Ономе ко не верује у Христа Хришћанство заиста изгледа као фатаморгана. Јер такав слуша неразумљиве речи и посматра неразумљиву церемонију, и објашњава их искључиво споља. Међим, за онога ко верује све - и обреди, и речи, и звуци, и боје - светли изнутра: и то не као доказ, већ као резултат његове вере, као живот вере у свету, у души, у

историји. Зато нам је тако жив, тако стваран и тако савремен Велики Петак са његовом тамом и жалост. Зато и можемо да плачемо пред Крстом и преживљавамо изнова све то што се догодило на Велики Петак као дан тријумфа зла, издаје, кукавичлука и предаје. Зато и можемо да са трепетом и надом гледамо у живоносни гроб Господњи на Велику Суботу. Зато и можемо сваке године да празнујемо Васкрсење. Јер празник Васкрсења није празник на који се сећамо догађја који припада давној прошлости. Васкрсење је стварни, сверадосни и свесретни сусрет са Оним у Коме је наше срце давно већ сусрело и препознало свој истински живот и светлост сваке светлости.

Васкршња ноћ је сведочанство о томе да је Христос жив и да је са нама, да смо и ми живи са Њим Живим. Сва васкршња ноћ јесте позив човеку да у овом свету и животу угледа и препозна зору тајанственога дана Царства Божијег. "Данас пролеће миомирише - и нова твар ликује"..., пева

Црква на Васкрс. Нова твар ликује у вери, у љубави и у нади. "Данас је дан Васкрсења и просветлимо се слављем, и један другог загрлимо, и рецимо: Браћо!

И онима који нас мрзе опростимо све Васкрсењем и запевајмо - "Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништивши, и онима који су у гробовима живот дарова".

Христос васкрсе!

Појава Светог Огња у Јерусалиму

Плавкасто-бјеличастии пламен Св. Огња који на надуман начин силази у Цркву Св. Огња, након молишве Православног Патријарха Јерусалимског, једно је од највећих чуда Православља

Свети Огњ

На Велику Суботу, у Цркви Гроба Господњег у Јерусалиму, ходочасници бивају свједоци једног од највећих чуда слатког Православља, чуда које у Обећаној Земљи Старог Израиља грије срца, кријепи вјеру и уздиже дух Новог Израиља. Плавкасто-бјеличасти пламен Св. Огња који на надуман начин силази у Цркву Св. Огња, након молитве Православног Патријарха Јерусалимског, једно је од највећих чуда Православља. Као и свако чудо вјере, тако и овај свети догађај усхићује душе изабраног стада Христовог, али и изазива бројне недоумице код невјерника.

Црква Светио Гроба Господњег

Како је појава Св. Огња једно од највећих чуда у Светој Земљи, постоји строга процедура која претходи самом уласку Патријарха у унутрашњост Цркве. Процедура је прописана од стране власти државе Израел, и мора се испоштовати до у најмањи детаљ. Засно-

вана је на одредбама закона који је османлијска влада донијела 1852 године, којим је Porta утврдила права различитих хришћанских заједница у цјелокупном комплексу Цркве Св. Гроба Господњег. Користим ријеч комплекс како би једном ријечју обухватио све цркве и "цркве" које се налазе под истим кровом и које се заједнички зову Црква Св. Гроба Господњег. Наиме, сама Црква Гроба Господњег (капелица у којој се налази Христов Гроб) је црква у Цркви, грађевинарским језиком речено "објекат" у "објекту", и налази се испод куполе читавога здања. У самом комплексу се налазе или се на њега наслањају: Православни Манастир Дјеве Марије, Православне капеле Св. Јакова и Светог Јована, Православни Манастир Св. Праоца Авраама, јерменска капела Св. Јована, етиопска капела Св. Михаила, латинска капела франака, Православна Капела Св. Марије Египћанке, коптска капела, капела сиријских монофизита, латински олтар Св. Марије Магдалене, латинска капела Дјеве Марије, јерменска капела Деобе Христове Одјеће, Православна Капела Св. Лонгина, Православна Капела Изругивања, јерменска капела Св. Јелене, етиопска капела Четри Животиње; на спрату је мјесто Распећа-Голгота, гдје су Православна Капела Распећа, двије латинске капелице и посебна мјеста која припадају другим заједницама. Поред цркава, капела и олтара у комплексу су строго одређена

мјеста која припадају различитим заједницама, буквално сваки угао има власника који се бори да му права не буду узурпирана од стране неке друге заједнице. Горе поменутим законом је, заправо, прихваћен статус кво, затечено стање "власништва" у Цркви Гроба Господњег. Са мањим измјенама тај закон је и данас на снази. Неколико одредби овог закона одређују и процедуру које црквене власти (различитих заједница) морају у сарадњи са локалним властима задовољити на Велику Суботу.

Пријеме у цркви Светио Гроба Господњег

Ујутро на Велику Суботу, посебна "комисија" састављена од свих хришћанских заједница, јеврејских власти и муслиманске породице којој је повјерено провођење османлијског закона још у 19. вијеку врши претрагу Црквице Гроба Господњег како би се увјерили да се унутар Цркве не налази било које средство којим би се

Црква Светио Гроба Господњег

вјештачки изазвао пламен (шибице, упаљачи, сакривено кандило и сл.). Ова провјера се одвија од 10:00 до 11:00, и на њој инсистира и јерусалимска патријаршија, јер постоји неписана одредба по којој би некаква превара или изостанак појаве Св.Огња значио пренос права на неку другу "хришћанску" заједницу. Такође, чудо сваке године прате изјаве богохулитеља "из прве руке" које покушавају да оспоре овај чудесни догађај, што је разлог више да се и хетеродоксни на њима прихватљив начин својим очима увјере да преваре нема. У 11:00 сви представници (укључујући јевреје и муслимане)

затварају врата Цркве у којој нико не смије да остане, стављају печат справљен од меда и чистог воска, чиме се потврђује да је Црква празна и да унутар Цркве није пронађено ништа што би могло изазвати пламен.

Чудо појаве Светиога Огња

У 12:00 до Цркве долази Литија предвођена Патријархом Јерусалимским, Владикама и свештеницима православне Цркве, и вјерним народом. Прате је и представници других заједница. Литију прати монотона звоњава са бројних звоника која наговјештава велико чудо. Патријарх улази у оближњу Капелу Св. Јакова и сједа на патријаршијски трон. Након тога представници јерменских, коптских, етиопских монофизита, као и представници других заједница прилазе

Патријарху и цјеливају му руку. Ово никако не треба мјешати са давањем благослова јеретицима, већ се ради о древној одредби православних да се нико од инославних заједница не може удостојити да припали свијећу од православних уколико то не дозволи Патријарх Јерусалимски. Приликом овог цјелива Патријарх

Купола цркве Васкрсења, одакле силази Свети Огњ

не даје благослов, тј. не прави крсни знак изнад глава неправославних. Следи обход око Цркве Гроба Господњег три пута, који се завршава испред запечаћеног улаза у саму Цркву. Прије него што Патријарх отпечати улаз, и уђе у Цркву представници јеврејских власти и јеврејске полиције детаљно претресају Патријарха, како би се увјерили да он негде не крије шибике или упаљач. Овај претрес се врши наочиглед свих присутних како би се сви, православни и инославни, увјерили да Патријарх нема при себи ништа чиме би вјештачки изазвао пламен. Патријарх, заједно са јерменским драгуманом, отпечаћује Цркву и улази унутар Светиње. Затим се коленопреклоно моли, читајући нарочите молитве којима се у име свих православних свуда моли

Распетом Христу да и ове године пошаље Св. Огњ као свједочанство Својег Васкрсења, али и као знак правовјерности стада православног. Док се Патријарх моли унутар Цркве у читавом здању се гасе свјетла и кандила, и народ у потпуном мраку говори Господе Помилуј. Свако на свом језику узноси ову древну прозбу,

скрушено из срца, али са надом. То је онај моменат који претходи преласку из туге у радост, из мрака у свјетлост. То је тренутак када је можда најлакше разумјети шта је Св. Јован Лествичник подразумевао ријечју "ХАРМОЛИПИ" = РАДОСТВОРНА ТУГА, туга која

једним бљеском Св. Огња прераста у неисказиву радост. Они који су се удостојили да уђу у Цркву заједно са Патријархом, овако описују појаву Св. Огња: плавичасто-бјеличасти пламен се изненада појављује са свих страна Црквице, понекад у виду пламених језичака, понекад у виду пламених лоптица. Најприје силази на свијећу коју држи Патријарх, који прије свега осталог припаљује малено кандило, заклоњено у стакло, како би се Св.Огњ сачувао од намјерног или ненамјерног немара присутних. Послије овога, Патријарх излази из Цркве. Појава Патријарха са Св.Огњем изазива ерупцију одушевљења вјерника. Свако се радује на свој начин: Руси и Срби клече и уздижу руке ка небу, Грци плачу са осмјехом на лицу, православни Арапи скачу и готово вриште Хри-

стос Васкрсе... Пламен се, потом, преноси од свијеће до свијеће и износи ван комплекса Св. Гроба Господњег. Православни Арапи неријетко припаљују бакље и трче Јерусалимом, не презајући да "загазе" у муслиманску или јеврејску четврт, иако полиција спрјечава њихово радосни "обход" градом.

Ојис Св. Огња

Овај опис даје православни Грк, отац Стилијан који се 1994 године удостојио да га снимим видео камером.

Пламен је плавичасто-бјеличаст и у првих 33 минута нема особине обичног пламена. У гужви која настаје из жеље да се што прије припали свијећа, дешавало се да Пламен дотакне лице или косу вјерних, али није било опеклина нити се коса палила. Понекад се јавља у виду пламених језичака који извиру из зидова Цркве, док други пут пламене лоптице буквално лете Црквом. Дешава се и да Св. Огањ не дође до вјерних од руке Патријарха, већ да побожним православнима свијећа припали сама од себе. Слично се дешава и кандилима православне Цркве Распећа Христовог која се налази на спрату здања. Бљескање Св.Огња траје неколико минута и очевидци га упоређују са одбљесцима које ствара флеш фотоапарата, само што је бљесак интензивнији и долази са свих страна.

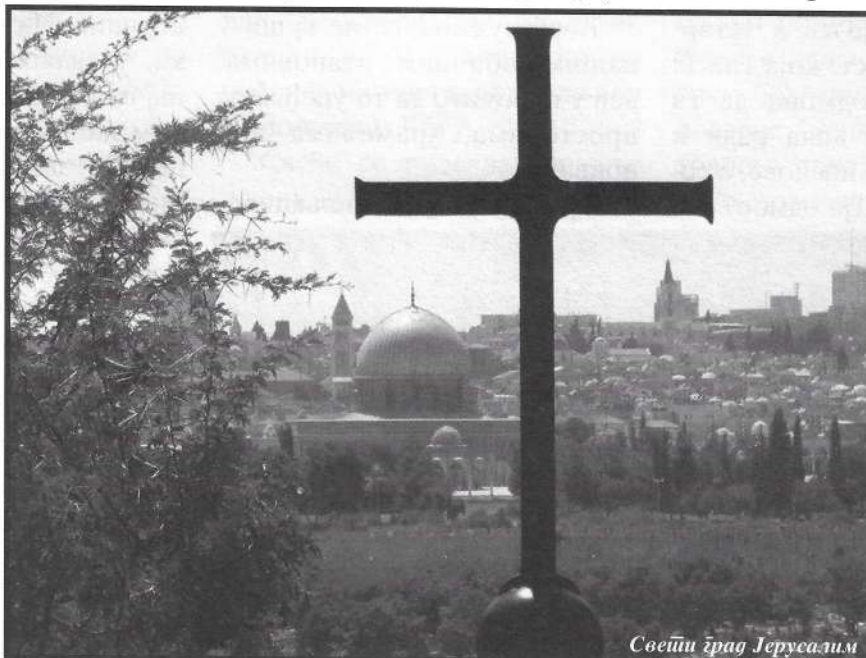
Чудесна појава Св. Огња дешава се искључиво када у

Цркву Гроба Господњег уђе Православни Патријарх. Да је то тако свједоче бројни примјери из прошлости, када су инославни, узурпиривши право православних, покушавали да "изазову" ово чудо. Можда је најбољи примјер случај из 1549 године када су јерменски монофизити потплатили султана Мурата 4. да њима повјери "призив" Св. Огња. Било је то у вријеме правовјерног Патријарха Јерусалимског Софрониа Другог. Јерменски патријарх је ушао у Цркву Св. Гроба и безуспјешно очекивао појаву Св. Огња. За то вријеме Патријарх Софрониа се налазио ван Цркве поред стуба, који се у једном тренутку раздвојио по вертикали и из напуклине се појавио Св.Огањ припавивши свијећу коју је сузних очију држао Патријарх. Овај стуб се и данас може видјети поред Цркве Св. Гроба и предмет је поштовања и цјелива православних. Муслимански мујезин Тунум је са минарета оближње џамије видио чудесни догађај и

су га муслимани мучили не би ли се одрекао свог Бога, што овај благочестиви неофит није учинио. Његове мошти се чувају у православном Манастиру Богородице Марије у Јерусалиму. Појава Св. Огња, сваке године на Велику Суботу једно је од најважнијих потврда Ва скрсења Христовог. Онај који је сам Свјетлост свијету шаље свима нама који се потпомогнути Његовом благодаћу и сопственим подвигом боримо да постанемо мале свјетилке, још једну потврду своје Свесветости и Свјетлости. Ово чудо многи невјерници оспоравају. Муслимани Цркву Гроба Господњег зову арапским именом љумама (ђубре) што је намјерно искривљени облик арапске ријечи љуиуама (Васкрсење). Јевреји, дипломатски деликатније, говоре о Цркви у којој је сахрањен "онај човјек". Сваке године понеки јерменин или латин свјетским медијским кућама даје ексклузивно објашњење велике "грчке преваре" (Ове

године је "ексклузивну" информацију Јерменина блиског јерменској јерусалимској заједници штампао лондонски Телеграф... Но, то не би требало да нас брине. Тако је било од почетка... Тако ће бити до краја... Док на облацима праћен плаво-бијелим

пламеном не сиђе Онај који нас укрепљује чудом Св. Огња. Молим се Богу да Свјетлошћу Христовог Васкрсења дочекамо тај славни долазак спремно.

Свешти град Јерусалим

јавно исповједио: "Велика је вјера Хришћана. Један је прави Бог, Бог Хришћана. Вјерујем у Христа васкрслог из мртвих и коленопреклоно исповиједам да је Он мој Бог." Након овога

Објашњење Свете Божанске Литургије

- I дио -

Заједничка молитва

Ми се можемо молити Богу свуда и на сваком месту, онако како нам је Христос рекао, "у духу и истини,... јер је Бог Дух и који му се клањају, у духу и истини треба да се клањају" (Јн.4,23-24). Међутим, Христос је нарочито истакао значај заједничке молитве: "Тамо где су два и три сабрана у име моје, онде сам и ја међу њима" (Мт. 18,20). Такву молитву ће Бог и примити: "Ако се два од вас... узмоле даће им Отац мој који је на небесима" (Мт.18,19). Па и Христос је ревностно ишао на заједничку молитву: "... и уће по обичају своме у дан суботни у синагогу, и стаде да чита" (Лк.4,16).

На заједничку молитву, у одређени недељни и празнични дан, обавезује нас и Четврта Божја заповест, која гласи: Сећај се дана одмора да га светкујеш, шест дана ради и заврши све своје послове, а седми дан посвети (је одмор) Го-

споду Богу твоме. И Прва црквена заповест тражи од верника да ревностно учествују у заједничкој молитви: Молити се Богу и учествовати у Служби Божјој сваке недеље и празника. И не само слушати (јер то може бити и преко радија и телевизије), већ активно учествовати у заједничкој молитви, у цркви на Служби Божјој.

Пример заједничке молитве дали су нам већ свети апостоли, који су, после вазнесења Христовог, очекивали у Јерусалиму силазак Духа Светога на њих: "Ови сви бијаху истрајно и једнодушно на молитви и мољењу..." (Дап.2,14).

Заједничка молитва се врши у храму

Богослужење се не врши у нашим обичним становима, већ у нарочито за то уређеним просторима, храмовима или црквама.

Храм се својом спољашњо-

шћу разликује од свих осталих грађевина, а унутрашњост му је удешена према потребама јавног богослужења. Зашто је то потребно? Наш свакодневни живот је често далеко од Бога и од мисли о Њему. Због тога, да би Му се приближили, потребно је да се отргнемо од обичне свакодневности и да се пренесемо у непосредну близину Божју. Храм својом спољашњошћу и унутрашњим уређењем чини као неки оклоп који штити вернике од свих спољашњих утицаја и производи у њима осећање да се налазе пред самим Богом, на прагу неба.

Облици православних храмова су различити, обзиром на време подизања, на грађевински стил или на могућности верника. Па ипак, још издалека, у сваком насељу храм се најчешће истиче својим високим звоником, са кога се оглашавају звона и позивају вернике на богослужења. Звона се најчешће оглашавају пре почетка богослужења, да би потсетила вернике да се спреме и на време стигну у цркву. Звона ће звонити и у току Службе, да би они који нису могли доћи у цркву, могли знати који је моменат Службе, да се и они за тренутак бар у мислима и молитвеним жељама пренесу у храм, да се прекрсте.

Долазак у цркву

Према Првој црквеној заповести, у цркву треба долазити редовно, недељама и на заповедне празнике (штампане у у календару црвеним словима). Разуме се, од ове обавезе су

Примиће, једиће, ово је Тело моје, које се за вас ломи на ошћуштење грехова

ослобођени они који у те дане морају да раде, по природи свога посла (јавне службе и послови од заједничких потреба).

У цркву треба доћи на време, пре почетка богослужења, како се кашњењем не би ометао сам ток богослужења и одвлачила пажња верника који су се усредсредили на молитву.

Долазећи у цркву, на заједничку молитву, ми излазимо пред самога Господа, па стога треба долазити пристojно и што је могуће свечаније обучени. Ако у овоземаљске установе и пред значајне личности јавног живота излазимо лепо обучени, то толико пре треба обратити пажњу на свој спољашњи изглед при изласку пред небеског Цара.

Христос нас је упозорио да на молитву долазимо измирењем са свима. "Ако дакле принесеш свој дар олтару, и ондје се опоменеш да брат твој има нешто против тебе, остави ондје дар свој пред олтаром, и иди те се најприје помири са братом својим, па онда дођи и принеси дар свој" (Мт.5,23-24).

Нарочито у припреми за Свето причешће треба бити измирен са свима, јер како ћемо очекивати да Бог нама опрости и тиме нас учини достојним причешћа, ако ми нисмо спремни да опростимо ближњима и да са њима у миру живимо.

Дошавши на Литургију, треба пред Богом стајати са отвореним срцем, са чврстом намером да себе предамо Богу и да са Њим будемо цео тај дан, целу недељу. Јер, иако је Литургија безгранично драгоцене сама по себи, ипак се њени плодови, које ми од ње добијамо, мере нашим унутрашњим расположењем, нашим активним учешћем у њој. И воду из океана је могуће безгранично црпети, али свако може заграбити само онолико колико ста-

је у његове судове.

Уз то, што смо све добили од Литургије, постаће нам јасно тек следећег дана или недеље. Уствари, Литургији се може присуствовати сваке недеље, па опет не постати бољи. Без активног учешћа у Служби Божјој (Литургији) нема ни практичне користи.

Улазак у цркву

При уласку у цркву треба на улазу застати, побожно се прекрстити и поћи ка целивајућој икони (обично се налази на средини храма и представља светог коме је храм посвећен или је то икона празника који се тог дана слави).

Један од најзначајнијих спољашњих видова православне побожности је паљење свећа. Паљење свећа је симболичко исповедање, да смо ми хришћани следбеници религије светлости, а такође и као одговарајућа жртва Богу. Зато сви верници, одмах по уласку у храм, узимају црквене свеће и одлазе до чирака (одређеног места за паљење свећа), да би тамо, палећи их и стављајући на уобичајена места, отпочињали са молитвом Богу.

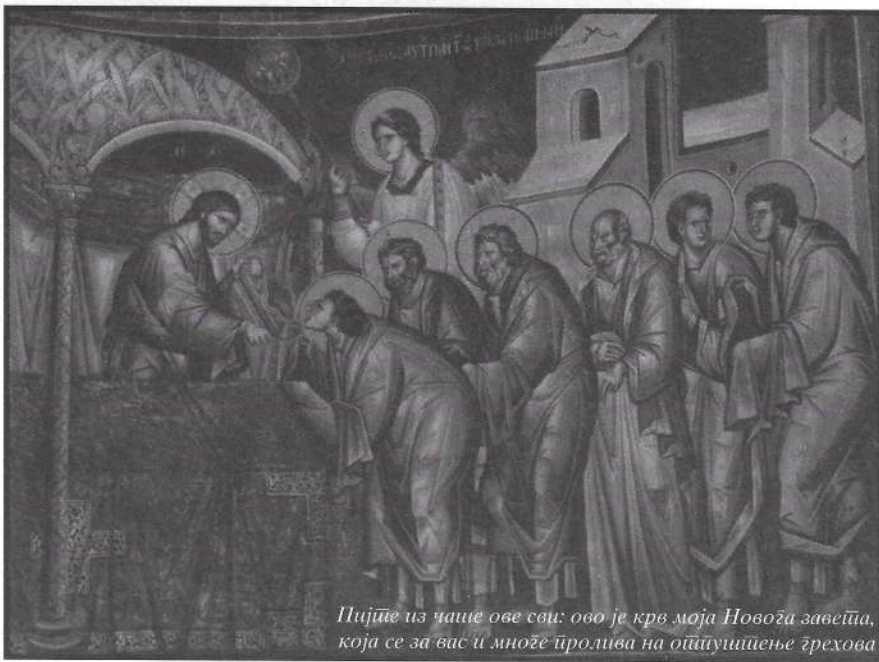
Свеће се пале за здравље живих и покој душа умрлих

сродника и пријатеља. Пре паљења свећа треба се прекрстити, пољубити свећу (тиме се изражава љубав према ономе коме се свећа намењује), молитвено поменути оне којима свећу "намењујемо", запалити је и ставити на одређено место. Иако у храмовима обично постоје одељена места за паљење свећа живима и упокојенима (за живе горе или десно, а за упокојене доле или лево) то нема неког већег значаја, јер су пред Богом сви живи.

Црквене свеће су од пчелињег воска или мешане са пречишћеним парафином и оне се освећују посебном молитвом, где се свештеник обраћа Богу "да сви, који улазе у храм Божје славе којој се не може приступити, виде истинску славу Божје правде..."

Зато и не треба посебно наглашавати да свеће за молитвену употребу треба узимати искључиво у цркви.

После улазне молитве и паљења свећа, треба отићи на своје место. У многим крајевима је обичај да мушкарци, жене и деца стоје одвојено у току богослужења. Ако нема посебне "женске цркве" (унутрашња припрата), жене стоје лево, мушкарци десно (гледа-

Пијте из чаше ове сви: ово је крв моја Новога завета, која се за вас и многе пролива на отицање грехова

јући према олтару), а деца стоје напред. То, свакако, зависи од локалних обичаја, али нема никаквих препрека да породица и у храму буде на окупу у заједничкој молитви.

Положај вјерника на богослужењу

Дошавши на своје место, где ће остати у току целе Службе Божје, верник стоји усправно, окренут лицем према олтару, са рукама прекрштеним на грудима или испред себе, а може их право опустити (никако их не држати на леђима).

Приклањање (сагибање) главе је израз посебне пажње и поштовања у току Службе Божје. На пример, за време "малог входа" (када се преноси Јеванђеље), док се чита јеванђеље или врши "велики вход" пре ношење часних дарова ради освећења и причешћа), у време читања молитве пред свето причешће - лако сагињемо главу у знак појачане пажње према речи-ма које се изговарају и догађајима на које нас те радње подсећају.

Дакле, у цркви се, на Служби Божјој, стоји. То је израз нашег поштовања према Богу. У изузетним случајевима дозвољено је седење, нарочито за старије и болесне вернике. Но и они, у најзначајнијим моментима Свете литургије, треба да устану.

Велики поклони (спуштање руку или чела до земље) и клечање уобичајени су у време

поста и кајања и изражавају човеково признање своје грешности и кривице пред Богом. Обичај клечања за време читања јеванђеља није исправан, јер нас је свештеник пред читање јеванђеља упозорио: "Премудрост, смерно стојмо, чујмо свето јеванђеље!"

Без велике потребе не треба се померати са свог места, окретати се, поздрављати са придошлим верницима, разговарати или напуштати цркву пре завршетка Службе Божје. Поглед увек треба да буде према олтару, пажљиво слушати свештеникове речи и пратити његове покрете. Када нас свештеник кади и кад нас посебно позове на приклањање главе, треба лагано сагнути главу. При завршетку сваке молитве и песме, а поготово при поми-

треба слушати свештеникове речи, певати са појцима и хором црквене песме које су познате, а нарочито и обавезно кратке песме: "Господе, помилуј" и "Амин" (реч амин значи нека тако буде, дакле наша сагласност са заједничком молитвом).

Да мисли не би одлутале и пажња ослабила, треба чешће посматрати иконе на иконостасу, удубљивати се у њихов садржај и враћати се заједничкој молитви, кроз вишекратно понављање у себи: Господе Исусе Христе, Сине Божји, смилуј се на мене.

Символ вере (Вјерују) и Оче наш... ако не "углас", треба онда тихо заједно изговарати, јер кр-оз Символ вере испо-ведамо веру своју пред Господом, док је "молитва Господња" (Оче наш...) најјачи израз нашег међусобног заједништва и јединства с Богом.

Нарочито пажљиво треба пратити читање "апостола" и "јеванђеља", "мали" и "велики вход" и "канон евхаристије од Символа вере до Оче наш... За то

време треба избегавати свако кретање, разговор, излажење, па и паљење свећа.

Укратко, заједничко богослужење није само у томе да сви заједно стојимо у цркви, већ да се, што је могуће више, сви заједно и молимо, да активно учествујемо у Служби Божјој. Треба се, дакле, упознати како са садржајем, тако и са значењем речи, радњи и симбола у току богослужења. Тада нам Служба неће бити ни

њању Пресвете Тројице (Оца и Сина и Светога Духа) треба се побожно и правилно прекрстити (са три прста десне руке осећујемо своје тело у облику крста: на чело, груди, десно и лево раме).

Учешћивање у служби Божјој

У току целе Службе Божје треба настојати да концентрација на молитву буде што јача и трајнија. Зато пажљиво

дуга ни страна, већ присна и разумљива.

Исјовесї и причешће

Верник, који се постом и молитвом припремио, а пре Службе није ништа јео ни пио и који жели да се причести, треба да дође у цркву раније, пре почетка Службе, како би могао да се исповеди. Пред свештеником, који је посредник између верника и Бога, треба отворити душу, слободно рећи шта је на савести, пројавити кајање и жељу за исправљањем. Саслушати свештеникову исповедну поуку и заједно с њим молити се Богу за опроштај грехова.

На позив свештеника да приступите "с а с т р а х о м Божјим, вером и љубављу" - треба прићи олтару, на солеју, и пажљиво саслушати, понављајући у себи за свештеником, молитву пред свето причешће. Светој чаши треба приступити побожно, с рукама прекрштеним на грудима. Не крстити се пред чашом, да је не би случајно закачили и, недај Боже, просули свето причешће. Свештенику треба рећи своје име, отворити уста, примити свето причешће и убрусом обрисати уста. После примања светог причешћа и целивања Свете чаше, вратити се на своје место, сачекати да се и остали причесте и саслушати благодарствену молитву после светог причешћа.

Понеки верници, сасвим исправно, не само што на дан причешћа остају до краја Службе, већ настоје да се и после

Службе задрже одређено време у цркви, да не би након ступања у заједницу са Христом, кроз свето причешће, сувише брзо се предавали свакодневици.

И један савет: Причешћивати се треба што чешће, не само у току вишедневних постова и не само једном у посту, већ кад год осетимо потребу за овом узвишеном храном наше душе и кад се достојно припремимо.

Свето причешће мора бити

једини израз живота са Црквом. Онај ко се не причешћује, не може себе сматрати чланом Цркве. Нецрквеност, па чак и антицрквеност савременог друштва у многоме се објашњава одсуством правилног литургијског живота код верника.

Изразак из цркве

Из цркве не треба излазити пре завршетка Службе и пре него што свештеник произнесе "отпуст". Проповед, која је обично при крају Службе, треба пажљиво саслушати и настојати бар главну поруку запамтити.

При изласку из цркве целивати икону и крст у руци свештеника, примити свештеников благослов и нафору на длан десне руке. На самом

излазу из цркве застати, окренути се према олтару, лако се поклонити и побожно прекрстити.

Међутим, не завршава се све кад свештеник на крају Литургије каже: "У миру изиђимо!" То не значи: идите кући и у току целе наредне седмице скинути са себе обличје хришћанина. Напротив. Оне значе: идите и приступите испуњавању вашег призивања. Сад сте ви дужни да ширите (проповедате) Христа око себе.

Свет гледа на вас. Свет треба да упозна Христа, гледајући ваша дела, слушајући ваше речи. Ви сте квасац који стављају у тесто, да би се оно читаво подигло. Обогаћени Христом будите као Христос, у

свом животу и у односу према својим ближњима.

Један је човек говорио: "Волим да примам на Литургији Христа, да би Он провео свој дан у мени". Прави хришћанин, који је проживео Литургију, изазиваће међу другим људима у току целог дана и целе недеље духовни утицај, па и преображај. Тајна правилног хришћанског живота је у томе, да се правилно користимо Светом Литургијом...

**Насћавак објашњења
Свєїе и Божансївєне
Лїтїургїје доносимо у
следећем броју...**

Православље у Ријеци

- V дио -

Православна ојшћина унујар Ријечке жујаније

Сиромашење и економска депресија у Аустрији, па и Ријеци настављена је у револуцији 1848/49 год. Истина је да се негативне реперкусије нису одмах осетиле, али су на делу биле касније.

У Ријеку је ушла војска бана Јелачића, па је његов повереник наметнуо војну контрибуцију ријечком грађанству, а затим је 1851. царским патентом заведен апсолутизам. Због рата који се водио између Аустрије и Италије у Ријеци је све више растао војни контингент, тако да је град до 1859. године из трговачке луке прерастао у важно војно средиште.

Наиме, у Ријеци је смештен 23. пешачки батаљон, који је био стално у стању приправности. Због немира, како у Италији, тако и у самој Ријеци, град је стављен у опсадно стање.

Међу члановима ријечке Православне општине сада доминирају бивша војна лица и садашњи државни службеници и адвокати. Изгледа је између појединих општинара завладао неповерење у питању како се управља црквеном имовином, па су видљиви покушаји да се у сукоб увуче и конзисториј у Плашком.

Непотписани чланови Пра-

вославне ојшћине, су наиме, затражили 12. фебруара 1860. године од градског магистрата да удаљи досадашње тудоре – Александра Рашевића и Саву Коларовића, те пароха Радована Божића. Каса и имовина Православне ојшћине је пописана, те је направљен записник 18. септембра 1860. године. Установљено је да су рачуни Православне ојшћине Ријечке уредно вођени од 1856 до октобра 1860. године, да актуални тудори одговорно обављају свој посао, а такође и парох, те да Магистрат нема никаквих потреба да интервенира. У делу извештаја магистрата су, поред осталог, побројани и тестаменети Алексе Вуковића, Ђорђа Рајновића, Јелисавете Вуковић, те њезин рачун о

куповини сребрне чохе за цркву.

Како су у међувремену започеле административне промене у Монархији, оне су обухватиле и Православну општину, те је она морала обновити правила свог организација.

Она су писмено утврђена на састанку 28. маја/9 јуна 1861. године и текст *Правила* је поднесен на српском и немачком језику Конзисторију у Плашком, те Влади Краљевског намесништва у Загребу, након чега је он и одобрен.

Нови статут имао је 20. чланака, а потписала су га тринаест општинара. То су: Јово Будимир, Спиридон Вучетић, Никола Боројевић, Гидеон Будисављевић, Сава Коларовић, Гаврил Митровић, Буда Будисављевић, Исак десница, Андрија Дмитрашиновић, Георги Милеруснић, Гарофоло Хагји Цалајано, Спиридон Јворџ и Стефан Герба.

Према првом члану, свако ко је држављанин Аустрије, а православне вере, има право учествовати на скупштини Општине на којој се бира број саветника за црквену управу. Њихов број зависи од величине целе општине. Чланом Савета може постати само онај који се истиче својим образовањем, иметком или угледом. Саветници између себе, након

тога, бирају два или три татора. Члан пети одређује да татори воде све послове Православне општине бесплатно, те да представљају Православље источне цркве (*подвучено у оригиналу*) и њезино достојанство пред српским друштвима, а тога се, разумљиво могу прихватити који имају положај и моћ у својим приватним пословима.

У шестом члану се истиче да татори и чланови Савета чине *Савет црквене управе*.

Овај Савет брине о свим аспектима управе цркве, а ако се неко не одазове, дужан је изостанак платити две форинте у црквену касу.

Надаље чланови одређују квалификовану већину за доношење одлука, те обавезе да се два пута месечно дође и погледа управљање финансијама цркве.

Татори се бирају сваке године, а саветници сваке три године, с правом да могу бити поновно изабрани.

Каса се налази у великом ормару и закључава се са три кључа, од којих један држи свештеник, а остала два први и други татор. Нити један татор не може именовати неког другог да га замени у време његова одсуствовања, без сагласности црквеног савета, нити може свој кључ предати другом. Нико не може узајмљивати из црквене касе, новац се може дати на зајам само уз камату и под записом.

Према чл. 17. црквена администрација се води на српском језику и писму, а датуми се бележе по старом календару, а за те се послове плаћа само материјал за писање.

Свештеник може, као конзисторијални службеник, да надгледа вођење рачуна, те присуствовати седницама *ад хонорес*.

Крајем календарске године,

татори подносе Општини завршни рачун и тек када их високи Конзисториј прегледа и врати, таторима престаје обавеза.

За наставак информирања о променама, те у вези расправе о статусу пароха Радована Божића, магистрат јепозвао петнаест чланова-представника *Грчкоисточне цркве* 11. јануара 1862 године.

Сада је окупљеним представницима објашњен повод сасатанка, те им је речено да морају, према новом статуту, изабрати Управни одбор, те два нова скрбника (татора) цркве.

На питање избора новог Управног одбора развила се дискусија између Антонија Куртовића, с једне стране, те Николе Боројевића и Спиридона Вучетића, с друге стране.

Куртовић је тврдио да нови статут није прихватљив јер је заједница православних толико мала да не може изабрати петнаест људи који ће је представљати.

С друге стране, Никола Боројевић и Спиридон Вучетић су заступали идеју да им је прихватљива предложена адаптација досадашњег конзисторијалног система, те да ће је они подржати. Након тога је дошло до гласања у којем су надгласани Боројевић и Вучетић.

Изабрано је седам чланова за нови Управни одбор. Највише је гласова добио Гавра (Габриел) Митровић - 14, а иза њега, са по 13 гласова су били изабрани Антонио Куртовић и Ђорђе Милодраговић, док је осталих четири добило измедију 10 - 8 гласова.

Дана 27 фебруара 1862 године, одржана је у цркви изборна скупштина на којој су изабрана два нова татора Јован Будимир, трговац и Самуел Будисављевић.

Одмах је пописан садржај касе у новцу којег преузимају нови татори, а затим су пописани вредносни папири.

Попис касе с новцем дао је један занимљив резултат. Наиме, у каси су се налазили златници, француски новци-каранти, амерички форинт и златни холандски цекини. Укупна сума износила је 47,52 форинти, док је аустријска валута износила 56 форинти.

У различитим другим вредносним папирима различитих банака било је 679,97 форинти.

Анализа рада актуелних татора, те снимање стања касе, показали су да је претходни татор Сава Коларевић 1. јануара 1861 године био дужан само 3,52 форинти.

Присутни општинари и стари татори, заједно са новопотврђеним парохом Радованом Божићем потписали су документ о преносу затечених вредности на управљање нове управе.

Након што је на истом састанку отворена трећа каса, нађена је фасцикла са тестаментом Алексија Вуковића од 14. септембра 1820 године, с одредницом да је кућа бр. 481. која се налази на Корзу, укњижена.

Нађен је затим докуменат о томе да је Православна општина посудила 1.100 форинти витезу Б.Б. Змаићу, а да је као гаранцију био укњижен његов иметак у подопћини Пласе. Пронађена је, затим облигација црквеног администратора Васиљевића на 50 форинти од 29. октобра 1860, те исто тако облигација администратора односно пароха Божића, на суму од 30 форинти од 30 новембра 1860 године.

Надаље су наведене полице осигурања куће Вуковић, полице која истиче 1865. године, затим полица куће парохије, која истиче 1864, тестамент

Ђорђа Рајновића од 26. јула 1836 у којем је легат у корист школовања једног детета православне вере, затим облигација Сантин (?), с укњижбом куће бр. 447 на име позајмице од 400 форинти 26. маја 1857., затим позајмица Гиациму Јардасу од 1.000 форинти од 20 јула 1852, која истиче 5. новембра 1865, те полица осигурања Јелене Штрукл из Сушака, која истиче 29. јула 1866. године.

На темељу израчуна, комисија нових татора и других лица је морала констатирати да у каси ипак недостаје 33. форинти, које Сава Коларовић дугује фондацији Рајновић.

На крају инспекције треће касе, пописан је сав накит, драгоцени намештај, те други вредни предмети. Налаз су потписали сви

учесници примопредаје, њих осам, значи нови и стари татори, парох, те још нека друга нама непозната лица нечитког потписа.

Изгледа је нови статут наметнуо обавезе којих се сада православна општина морала придржавати јер ју је у томе обавезивао и Конзисториј у Плашком и влада у Загребу.

Тако, на пример, један од татора Јован Будимир, се 3. септембра 1862. године обраћа ријечком магистрату наводећи да је желио дати оставку на место татора цркве, али да нико није хтио узети кључеве од касе и раздужити га, те је целокупни поступак раздужења морао препустити одвјетнику Родолфу Готтхардиу из разлога што је морао отпутовати. Поступак предаје кључева организован је за 7. 10. 1862.

године, а том је приликом констатирано је да недостаје новац, те да је Јован Будимир прибавио неке рачуне сумњиве намене и износа и то у задњи час

У ситуацији крађе црквеног новца од стране Јована Будимира, својим се писмом општинарима обратио и плашчански епископ Петар Јовановић 21. 09. 1862. године, те их је укорио што се одмах нису ослободили Јована Будимира чим су посумњали у његово по-

рским Рескриптом од 10. августа 1868 године Епархија горњокарловачка је потврђена за вишу административну и духовну власт над ријечком православном општином. Тиме је истовремено и Одбор Горнокарловачке епархије потврђен као виша административна инстанца у чијој надлежности је био надзор над свегкупним пословима ријечке православне општине.

У то је време за проту у

Ријеку дошао Јован Шорак (Ђедо) (1821-1894), а његов је долазак означио оживљавање рада Православне општине.

Шорак је био образована особа, човек широког искуства и изразитог политичког ангажмана. Сарађивао је с Михајлом Рајевским, свеште-

штење. Истовремено је Велики жупан Змајић упозорио градски магистрат 25. маја 1863. године да други татор Самуел Будисављевић оглашава да се жели продати *парохијални грунт* на којем је некада било православно гробље. Тако су се проблеми с финансијским малверзацијама, које је започео Јован Будимир, сада надовезали на неауторизовану продају црквеног земљишта на којем је некада било православно гробље.

Правна и административна ситуација у Ријеци, створена административним променама 1861. године, мења се поделом Аустрије на два дела - аустријски и угарски 1867. године.

Православна општина у вријеме дуализма

Након поделе царства, Ца-

ником при руској амбасади у Бечу, који је тамо служио од 1842 до 1884. године, дакле до своје смрти. Рајевски је био својеврсни посредник између националних јавних радника словенских народа Хабсбуршке монархије, делимично и Османске царевине и Русије. Рајевски се дописивао с Петром Петровићем Његошом, Вуком Караџићем, Штросмјаером, Јосифом Рајачићем. Но, будући је Рајевски познавао и пријетељевао с многим словенским владарима, може се претпоставити да је у томе имао подршку званичних руских кругова.

Захваљујући својим везама с Рајевским, члановима ријечке православне општине, те лични пријатељи Јовану Шорку су постајали руски конзули акредитирани у овом граду.

На списку општинара Српске православне црквене општине из 1873. године, побројано је 34. чланова, а међу њима је и руски конзул Антон Божики (де) Трендафило.

Руски конзул који је након њега дошао у Ријеку, славни писац историје Хрватске, Славоније и Дамлације (Хорватия, Славония, Далмација и Военная граница) Леонид Березина је такође био члан Православне општине и лични пријатељ Јована Шорка, с којим се дописивао и након повратка у Русију, о чему сведоче два писма упућена Шорку, визит-карта и још једна потврда, прави раритет који се чува у архиву православне цркве у Ријеци.

Јован Шорак је, осим што је потицајно деловао на културном плану, ангажирао се и на политичком. Под утицајем својих руских пријатеља био је присталица панславизма, односно сарадње словенских народа хабсбуршке монархије с Русијом, те је постао посланик у Сабору у Загребу 1884-87. године. У то време започиње агитирање за стварање Самосталне српске странке и Самосталног српског клуба, али та акције није имала успеха, те је Шорак дао отказ.

Оставио је легат за школовање српске деце у висини од 5.000 форинти.

Но, 1894. године Административни одбор Епархије горњокарловачке је посумњао да

се финансијски послови воде нерегуларно, те је 7/19 октобра послао свог повереника протојереја Милоша Лалића у инспекцију. Он је требао да суспендира дотадашње заступство Православне црквене општине ријечке, да састави адхоц један одбор који би општинском управљао до доношења даљњих рјешења. Међутим, општинари ријечке православне општине оштро су се супротставили провођењу инструкција Административног одбора Епархије горњокарловачке, те се протојереј Милош Лалић морао вратити у Плашки необављена посла. Епископ Грујић се тада писмено обратио ријечком магистрату за помоћ и у молби појединачно навео поступке које магистрат треба подузети како би се остварио његов захтјев, а то значи да се :

1. **Одмах и дефинитивно** одузме право заступства управе Српске православне црквене општине на Ријеци, те да се ти послови повере новоименованом управном одбору од 5 лица која су гарант моралног и материјалног процвата општине.

2. Да Магистрат сам именује свог повереника који би од бившег предсједника ријечке општине Лазара Л. Димитријевића, те перовође исте Петра Милошева, одузео записнике седница црквене скупштине и црквеног одбора, пе-

чат црквене општине, архив, попис рачуна, црквену благаяну, односно кључеве од благаяне, те све остале ствари које су у вези с функционирањем српске православне црквене општине.

Напоменуо је да, уколико би се поменута лица супротставила томе да предаду било што од наведених предмета и докумената, моли Магистрат да буде спреман да им то насилним путем одузме, особито инсистира на томе да се благаяна макар насилним путем отвори како би повереник Административног одбора Епархије Горњокарловачке Васиљ Варга направио попис финансијских средстава.

Ријечки Магистрат вероватно није хтио да се меша у спорна питања између Епархије Горњокарловачке и ријечке православне црквене општине, те је Епископ Грујић у допису од 2/14 новембра исте године цитирао чланак IX. Рескрипта од 1868. године, односно ставак 33 истог, у којему се специфицира поступак у случају када се појаве нерегуларности у раду неке црквене општине. У истом писму је наведено да је досадашњи поступак о именовању пет лица направљен из разлога што је у Ријеци мало припадника православне вере, тако да, када би општина бирала нови одбор, није сигурно да у њега не би ушле непожељне, особе.

Тек након овог писма епископа Грујића магистрат Ријеке је морао да му помогне да се попише стање имовине ријечке православне цркве. Тако је направљен комплетан записник стања ријечке православне црквене општине 2/14 новембра 1894. године.

Имовинско стање Српске православне општине ријечке према инвентару из 1894. године

Инвентар који је направљен 1894. године вишедневним пописом имовине од стране великог броја лица, представља аутентичан докуменат једне заједнице, не само као економске, већ и као етно-социјалне, као заједнице која се неумитно мења кроз више од сто година свога постојања у динамичном и најчешће непријатељском окружењу.

Најпре је пописан новац из прве касе. Осим што је затечена сума у црквеној благајни сведочила о финансијској моћи цркве, врста навођених новчаних јединица говорила је о везама Православне општине с другим државама, или с појединцима из тих држава, који су можда неко време или некада посетили цркву и дали јој прилог.

Тако, на пример, регистрирана је прилична свота новца у валути Србије (српски динар) у висини од око 40 форинти. Поред српског, нашао се и руски новац (око 30 форинти).

Према попису из 1894. године, новац *Православне општине* био је стављен на штедњу у Ријечкој пучкој штедионици. У облику штедних улога, готовог новца и дионичким улозима, била је регистрирана сума од око 11.000 форинти.

Поред инвестиција у новцу и вредносним папирима у Ријечкој пучкој штедионици, у

Београду је било уложено 100 динара.

Знатан део имовине потицао је од завештајних оставина, најчешће тестаментално с изричито наведеном сврхом. Наведено је завештање Марије Трбојевић, рођена Кнежевић, за помен имена генерала Кнежевића Васу, за што је оставила сребрног новца у банци у Бечу.

И Фондација Ђорђа Рајновића се састојала од уплата у Пучкој штедионици на Ријеци почевши од 1892. године.

Српско певачко друштво

на Ријеци је такође имало свој улог у Пучкој штедионици.

И неколико других именом набројанх лица, имала су своје улоге у истој штедионици.

Код благајне православне цркве били су задужени појединци, а њихов укупни дуг износио је 4.472 форинте.

Након свих сабирања и одбијања, чисти иметак српске православне црквене општине је износио је 3.522 форинте.

Осим тога, посуђени су били новци без икакве гаранција да ће бити враћени. Та је сума износила 1.892 форинте.

Попис предмета у православној цркви сведочио је о дугом бивствовању бројних њених припадника у граду Ријеци. Пописани су портрети поједи-

наца важних за Православну општину: портрет цара Јосипа II, портрет Алексе Вуковића а поред портрета се помиње и фондацијални доходак од 200 форинти годишње, пописан је и портрет Јована Шорка. На попису су се нашли и бројни часовници те још читав низ набројаних предмета кућанства или личних предмета.

Осим тога, пописан је и велики број докумената.

Ту су се налазили записници седница црквеног одбора, вођени од 1829 до 1874. године, а затим од 1875 до 1883. и у наставку од 1883 до 9/21 VIII 1892., те записничка књига започета од 1892. до 28. VIII 1894.

Затим, главни записник новчане имовине српске православне цркве од 1879 до 1891., нацрти планова за изградњу и поправак цркве, посебна књига средстава прикупљених у заклади Рајновића од 1869 до 1893. године.

Посебно је истакнуто да је пронађен увезени свезак протокола цркве из 1779, те око двадесетак других старих списа и докумената.

У ормарима су нађени и други документи који се односе на именовање администратора ријечке парохије, нађени су смртни листови појединаца, те други документи сличне врсте.

На наредном попису се налазе имена станара кућа у власништву српске православне црквене општине.

Од изнајмљивања бројних станова црквена општина је месечно узимала од најамнине 306,36 форинти, односно 1845 форинти годишње, али је истовремено на име најма имала дуг од 344,02 форинти.

Пажљиво и одговорно обављен посао пописивања имовине резултирао је оптимистичним и задовољним извештајем кога је епископ Грујић, као

представник управе Православне српске дијецезе Горњокарловачке, 19/31 октобра 1894 године послао Велеславном магистрату слободног кр. Града Ријеке.

У извештају је Епископ Грујић констатирао, да су нерегуларности, које су се појавиле у српској православној црквеној општини, превазиђене, да је суспендирано заступство српске православне црквене општине ријечке, да је изабран нови управни одбор од пет лица којег сачињавају: протојереј Никола Косановић, ријечки парох, Дане Шкрбић, царински службеник, Марко Радмановић, трговац, Никола Симић, професор и Стефан Ђорђевић, трговац.

Епископ Грујић је обавестио магистрат да ће и надаље функцију протојереја вршити Милош Лалић, иако су му својевремено ријечки општинари забранили рад. Он ће се одлуком Дијецезе Карловачке вратити на дужност, којом ће му приликом бити предани кључеви црквене благајне, записници седница црквене скупштине и црквеног одбора.

Регистар имовине српске православне црквене општине на Ријеци направљен, 1894. године, се до данас налази у архиву православне цркве и Државном архиву Ријеке, као аутентичан докуменат о њезином више од столећа акумулираном богатству, богатству које је расло и смањивало се, али, чије су карактеристике биле константне. То је богатство било израз континуитета верске и националне идентификације, националном и верском идентификацијом инспирираног окупљања, што се, иако различитим интензитетом и карактером, одржало до данас, при чему свако доприноси мером и начином на који може.

Завршетак!!!

Јеромонах Наум (Милковић)

Сабрај ман. Бојородице Тројеручице у Доњем Будачком

Беседа на празник Св. Саве горњокарловачког

крајеве, веома битног светитеља - Св. Саве горњокарловачког.

Светозар, како је на крштењу добио име, рођен је 6. јула 1884. године, у Мољу где је завршио и основну школу. Након основне школе своје даље школовање наставио је у Сремским Карловцима, потом у Београду и на крају дипломирао у Загребу. Рукоположен је 1909. године за ђакона, а те исте године, на Св. Саву првог српског архиепископа, у чин презвитера и постављен на башаидску парохију. После смрти супруге прима монашки чин у манастиру Крушедол добивши име Сава. Недуго после монашења бива изабран за викарног епископа сремског, а 1939. г. за епископа горњокарловачког.

Владика Сава је био велики ревнитељ на њиви Господњој, између осталог имао је велику улогу у рушењу конкордата између два светска рата.

Други светски рат је владика затекао у Плашком. Маја 1941. г. усташе на челу са великим злочинцем Јосипом Томљеновићем упале су у владикин двор и одузеле му сав намештај, новац и хартије од вриједности, а њему рекли да иде у Србију, на шта им је владика одговорио да је он легални епископ горњокарловачки и да не може напустити своју епархију, а они са њим могу да раде шта хоће. После тога владика је са још неколицином свештеника и људи ухапшен и одведен у шталу Јосипа Томљеновића где је страховито мучен. Одатле је владика преба-

чен у Госпић, а по сведочењу неких италијанских новинара са још две хиљаде људи из Госпића одведен путем према Велебиту, где су му према казивању једног непосредног сведока, нажалост незнајца, одерали кожу и ране посули сољу. Затим су га закопали у земљу тако да му је вирила само глава и гвозденом дрљачом вукли преко његове главе, све док није душу предао Господу.

Владико Свети, заиста је велико и славно мучеништво које си ти претрпео. Ти си владико сад овде са нама, невидљиво, и видиш нас и чујеш нас, зато чуј владико твоје речи: „Живот дајем али свој народ не остављам“ парале су непријатељима уши. Али ти си владико следовао Христове речи: „Ко живот свој даје Мене ради – имаће га!“ Ти си га за Христа дао, али си и наслиједио онај вечни због кога те ми данас прослављамо. Светитељу Сава, ти си био ревностни пастир Цркве Христове, ти си се украсио мучеништвом, ти си се у Христа обукао. Молимо те, Сава, погледај на нас! Погледај на потомке оних којима си ти био пастир! Којима си Литургије служио, за које си бескрвну службу приносио! Којима си речи истине раширио, које си Христу привео, за које си муке претрпио и живот свој положио.

Драги владико, као што си био и некада, буди и данас пример нама, који можда не трпимо такву врсту страдања које си ти претрпео некад, али сваки крст и свако време је тешко на свој начин.

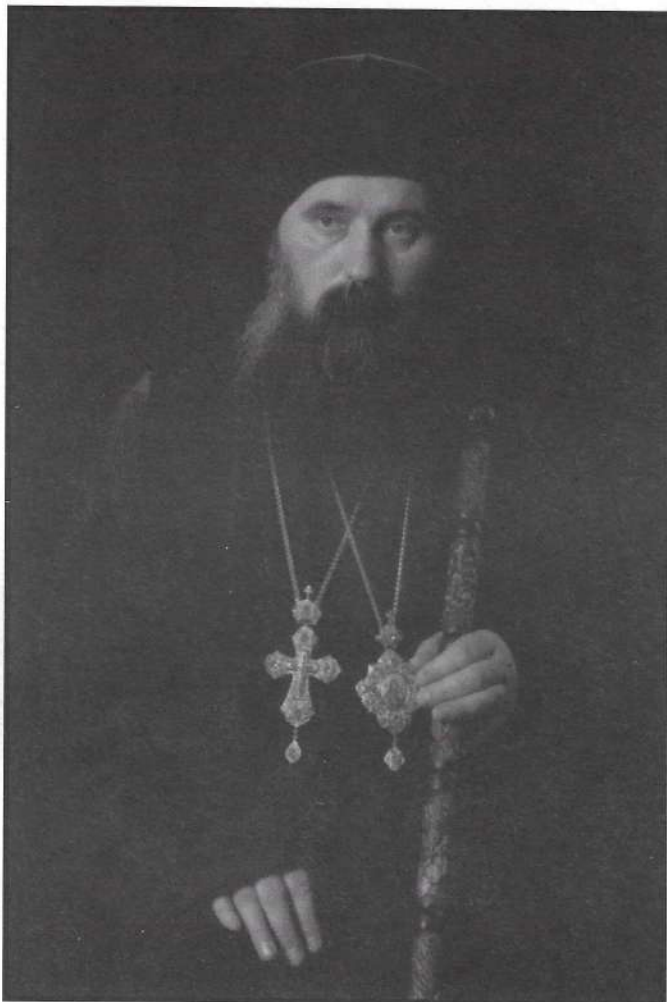
Зато ти благодаримо што си у оно тешко време понео крст архијерејског служења и нама показао како и ми свој крст треба да понесемо и донесемо тамо где треба. Зато ти умоли Владика свих да нам опрости сагрешења и да нам помогне, јер је Он тај који уморне и натоварене призива Себи и даје им одмор. Амин.

Литургија и духовни живот

Предавање у Карловцу на празник Св. мученика Трифуна (14. 02. 2008 год.)

...Приметно је у наше време да се православно богословље, а рекао бих и богословље уопште, враћа Литургији, што је веома важно, јер је Литургија истоветна са оним што ми називамо Црква. Може звучати чудно да ми и после две хиљаде година Хришћанства поново откривамо Литургију и враћамо се својим изворима и евхаристијском богословљу. Данас се у Православљу сви највећи богослови баве управо Литургијом и евхаристијским богословљем.

Да бисмо разумели Литургију, морамо се мало вратити у историју, поготово у историју СПЦ. У време светог Кирила и Методија наш народ се крстио и тиме постао култивисан, културан, хришћански народ. Срби су тада (9. век) кроз свето Крштење ушли у породицу културних народа. Кирило-методијевско апостолско дело – крштење Срба – довршено је највећим делом у време светог Саве. Појавом Отоманске империје, млада, самостална Српска Црква почиње у неком смислу да живи као у раном хришћанству, тј. бива гоњена. Многи богослови и историчари кажу да је због тога умногоме замрло српско богословље. У том периоду грађене су цркве и по-

дизане су светиње, али није могло доћи до потпуног процвата живота Цркве. Тај период је допринео да наш народ изгуби суштинску везу са Литургијом. Зато се код нашег народа, још у периоду отоманског ропства, почиње да развија тзв. кућна побожност. Да би остварили контакт са својим верницима свештеници одлазе у њихове куће за благослов крсне славе, па врше и друге свештене радње: крштења, венчања, итд., које су изворно увек биле у оквиру Литургије.

Друга ствар која је допринела нашем удаљавању од Литургије је систематска атеизација, која нам је наметнута у

време комунизма после Другог светског рата. Познато је да је тада Православна Црква претрпела велика гоњења; да поменемо само пример Русије и њихов Сибир где су хиљаде свештеника, епископа и монаха завршили свој живот. Слично је било и у Србији, где је држава систематски, од обданишта до факултета, вршила насилну атеизацију, насилно намећући нову марксистичку-комунистичку религију. То је свакако оставило дубоког трага у духовном бићу нашег народа, и због тога се он у најширем смислу удаљио од Литургије и постао, да тако кажемо условно „нецрквен народ”. Међутим, хвала Богу, данас се то мења и Срби поново откривају богатство свете Литургије и богатство свога православног предања уопште.

Да се сада конкретније вратимо самој светој Литургији. Суштина и смисао свете Литургије нам се открива и дата нам је у Новом Завету. Сви смо чули за Тајну Вечеру коју је Господ Исус Христос одржао са Својим ученицима, апостолима на Велики Четвртак. На Велики Четвртак уочи Свога страдања, пошто су по старозаветном Мојсијевом закону отпразновали пасху, Господ Христос установљује Пасху

Новога Завета, тј. установљује новозавјетну Цркву. Благосиљајући хлеб на тој новозаветној Пасхи, тј. Литургији, Господ Христос га даје ученицима, говорећи: „Узмите једите, ово је тело моје”; а потом благосиља и чашу са вином говорећи: „Пијте из ње сви, ово је крв моја новог завјета” (Мт. 26, 27), чиме је установљена новозаветна Литургија Цркве. Господ Христос већ на тој Литургији заповеда ученицима да и они ово чине у Његов спомен (Лк. 22, 19), тј. да служе Литургију, јер ће сутра на Велики Петак Господ Христос пострадали на Голготи, показујући Себе као ново пасхално Јагње, које ће бити принесено за живот и спасење света. Дакле, најједноставније речено, ми долазећи на сваку православну Литургију у Цркву, учествујемо у тој Тајни коју је Исус Христос установио на Велики Четвртак, тј. Тајни Цркве. Сада на Литургији, на месту Самога Христа, стоји по преимућству Епископ или свештеник по његовом благослову и врши ону исту свету Тајну, коју је Христос установио. Литургијске молитве нам кажу да у ствари Сам Христос Духом Светим врши опет свету Тајну Литургије, али сада рукама Својих свештенослужитеља. Зато у Православљу Литургија није нека комеморација или сећање на догађај Великог Четвртка, већ живо учешће у тој истој Тајни, која нам кроз свету Литургију актуализује читав домострој спасења у Христу. Зато је суштина духовног живота сваког православног хришћанина, управо да се што достојније припреми да учествује у Тајни свете Литургије, као централној тајни новозаветне Цркве.

Новозаветна Литургија Православне Цркве има своје корене у старозаветном богослу-

жењу. У Старом Завету нам се на много места указује на прабразе свете Литургије. Први прабраз је извођење јеврејског народа из египатског ропства у време пророка Мојсија (око 1800. г. пре Христа). Бог по Свом промислу изабира овај поробљени народ да га преко Мојсија изведе из земље смрти, тј. Египта и преко чудесног проласка кроз Црвено море (које је праслика светог Крштења у Новом Завету), уводи га у Земљу обећану, тј. старозаветну Цркву. У Старом Завету Бог, дакле, изабира један народ, који ће кроз старозаветну Тору и пророке бити припреман да се у њему оваплоти Сам Син Божији Исус Христос као Месија и Спаситељ читавог света и читавог човечанства.

Други прабраз свете Литургије је такође везан за излазак старозаветног Израиља из Египта, а то је старозаветна мана. Јеврејски народ путујући из Египта проводи 40 година у пустињи хранећи се за то време чудесном храном – маном, небеским хлебом који је падао са неба. Та мана нам је символ новозаветног Причешћа. Мана је још увек само земаљски хлеб, што нам и Господ Христос открива у Новом Завету, речима: „Оци ваши једоше ману у пустињи, али помреше. А онај који једе моје тело и пије моју крв, живеће вечно.” (Јн. 6, 58)

У Књизи пророка Исаије имамо најконкретију слику свете Литургије и светог Причешћа. То је оно чувено виђење пророка Исаије у старозаветном јерусалимском храму, када он види Бога на престолу Кога окружују анђелске силе. Један од анђелских сила, од престола Божијег доноси ужарени тајанствени предмет, у нечему што има облик клешта, којим дотиче усне пророка

Исаије и тако га чини чистим и приправним за велико дело пророчког служења, које му је Бог наменио (Ис. 6). То је најконкретнија слика или икона свете Литургије и светог Причешћа у Старом Завету.

Пошто је Стари Завет у целини, по речима светог апостола Павла, био педагог за Христа (Гал. 3, 24), тако је и литургијска символика Старог Завета била прабраз свете Литургије, тј. новозаветне Цркве. Установљујући новозаветну Цркву на Тајној Вечери, Господ Христос је дао могућност да сада у Цркву уђу сви народи на земљи, не више само припадници јеврејског изабраног старозаветног народа, јер Христос као новозаветна Пасха долази да се принесе и дарује за спасење читавог света. Због тога се дело Христово и Његови плодови, после Његове смрти и васкрсења, првенствено преносили кроз богослужење, тј. свету Литургију. То се види из књиге Дела апостолска где нам се описује живот ране Цркве, који је у потпуности био литургијски живот. Први хришћани су живели у простоти срца свакодневно ломећи свети хлеб (Дап. 2, 46), што значи да су живели светом Литургијом и светим Причешћем, јер су се свакодневно причешћивали.

Од ранохришћанских анафора, у Православљу су се развиле и данас су у употреби најчешће две врсте свете Литургије - Литургија светог Василија Великог и Литургија светог Јована Златоустог, које су настале у четвртном веку. Који су основни делови тих литургија и шта треба свако да зна о њима да би могао разумно тј. логосно у њима и учествовати?

Први део свете Литургије се назива Проскомидија или Приношење, које се врши унутар олтару и не види се, а литурги-

јски симболише оваплоћење и рођење Христово у свету. Као што је Господ Исус Христос до своје 30. године живео у Назарету скривен од људи и света, тако се и проскомидија врши скривено од свештеника у олтару, али ће њен пуни смисао бити откривен у другим деловима Литургије, тј. у самој Литургији. Тај први део Литургије изражава принос Цркве, тј. свих верујућих, који доносе дарове Богу, хлеб и вино (што је била стара пракса у Цркви), од којих свештенослужитељи изабирају најбоље на којем ће бити принесена бескрвна жртва. У том смислу проскомидија представља скривени део Христовог живота до Његовог доласка на реку Јордан и крштења, показујући тиме да се у новозаветну Цркву улази кроз свето Крштење. Проскомидија већ указује на Његову жртву и страдање, предстојеће голготско распеће, али и васкрсење.

Други део Литургије назива се Литургија оглашених, који почиње чувеним возгласом: „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа!“ У том делу литургије учествују сви присутни у светоме храму - и крштени и они који се припремају за свето Крштење, а често и посетиоци који наврате у храм за време служења свете Литургије. Овај део Литургије се састоји од антифона, основних литургијских химни, певања црквених тропара и читања из Апостола и светог Јеванђеља. После прочитаних делова из Апостола и Јеванђеља, обично се врши тумачење Речи Божије. Због тога се овај део и назива светотајинско служе-

ње Речи. Овај део Литургије нам указује на јавну проповед Господа Исуса Христа, када је Он кроз Своје Јеванђеље изложио савршену науку о спасењу света и човека. То ће свети апостоли записати и већ у току првог века оставити Цркви у наслеђе као књигу Новог Завета. У овом делу се тумаче Апостол и Јеванђеље по примеру Самога Господа Исуса Христа, Који је много пута својим ученицима тумачио изговорене поуке, јер је Свето Писмо књи-

га запечаћена са седам печата и тешко је проникнути у његов унутрашњи смисао. То врши Црква проповеђу на светој Литургији, јер је унутар свете Литургије Црква надахнута истим Духом Светим који је надахњивао јеванђелске писце. Зато се Свето Писмо од самог почетка јавља као литургијска књига, написана и записана за Цркву као живу литургијску заједницу. Завршавајући Литургију оглашених кроз читање Светог Писма и тумачење Речи Божије бивамо припремљени да учествујемо у централном делу Литургије, који се назива Литургија верних. У том централном делу се врше евхаристијске молитве из тзв. Канона Евхаристије, које нас припремају да бисмо учествовали у ономе што се десило на Тајној Вечери. На Тајној Вече-

ри је Сам Христос поделио Своје тело у виду хлеба ученицима и дао им да пију из благословеног путира, а сада то на Литургији на Његовом месту и обличју (ис типон ке топон) врши Епископ или свештеник; најпре благодари, а затим раздељује свете евхаристијске Дарове Цркве Божије верујућем народу. То значи да учествујући у Канону Евхаристије, а посебно причешћујући се Телом и Крвљу Христовом, ми учествујемо у тајни Саме

Цркве и централној тајни Новог Завјета, тј. учествујемо у оној истој Тајној Вечери која се увек и изнова приноси за спасење света. Зато су у овоме делу Литургије учествовали сви верујући, осим оних који из неког разлога имају епитимију (забрану) од стране Цркве за Причешће. Овај део Литургије нам ука-

зује на дубоку везу свете тајне Крштења и светог Причешћа. У светој тајни Крштења смо доживели трократно погребљење и васкрсење у Христу, да бисмо у светој Литургији могли да учествујемо у светој тајни Причешћа које је печат и пуноћа вере наше. Отуда Господ Христос говори: „Ко не једе тела Сина Човечијега (тј. св. Причешће), нема живота у себи“ (Јн. 6, 53), јер кроз Причешће ми задобијамо вечни живот.

Да немамо свету Литургију и ми православни хришћани бисмо у неком смислу могли, као што је данас већином случај код протестаната, само да причамо о јеванђелским догађајима или евентуално да имамо неку врсту комеморације на њих, али никако да у њима учествујемо. Учествујући на

светој Литургији, која у себи сабира целокупно Предање Цркве, нама се на Литургији у виду светих Дарова предаје Сам Христос. Тиме ми нисмо ничега лишени, нити мање учествујемо у животу Цркве него рани хришћани. Зато је Литургија извор на коме се напајамо вечним животом, а из ње извиру благодатне реке које напајају целокупан живот Цркве. Зато је потребно, као што смо на почетку рекли, да се враћамо светој Литургији и да њоме осмишљавамо свој свакодневни земаљски живот.

Црква управо светом литургијом пројављује своју унутрашњу природу, тј. да је она Царство Небеско овде на земљи, а то се најпре и у суштинском смислу види на светој Литургији. Зато света Црква није детерминисана никаквим националним, нити политичким факторима, него их она све надилази као Тајна Царства Небескога у историји. На светој Литургији доживљавамо целокупну економију спасења у Христу: Његово рођење, Његово страдање, крсни Вход, Његово распеће и васкрсење, Вазнесење на небо и Силазак Светог Духа, као и Други Долазак Христов и Суд овоме свету. Једном речју света Литургија сабира у себи све тајне Цркве, сву пуноћу божанских дарова које нам је Бог Отац даровао у Христу Духом Светим. Тајна свете Литургије је толико дубока и широка да

је потребно непрестано да јој се враћамо. Добро је што се данас православно богословље враћа светој Литургији, како би се млади богослови упознали са самом суштином наше Православне Вере и православног богословља, па га тако приближили и нашем народу.

Данас се много говори о кризи личности, кризи породице и кризи друштва у целини. То је евидентно и то је тачно, али је главни узрок свих тих поремећаја управо одсуство Литургије из реалног живота данашњих људи у најширем смислу. Ми тек на Литургији можемо да превазиђемо свој егоизам и да постанемо биће заједнице, сједињујући се са Богом и са ближњим кроз свету тајну Евхаристије тј. Причешћа. Зато породица која није утемељена на Литургији, тешко може да опстане као заједница љубави, а самим тим и друштво у целини. Потребно је све институције у друштву утемељивати на литургијским основама, како је то било у нашем народу у време светог Кирила и Методија и посебно у време светог Саве, и увек када је Црква имала своје право место у друштву и вршила своју благодатну мисију.

После искушења комунизма као лажне заједнице и паралитургије, данас се модерном свету и човеку нуди нови облик лажне заједнице тзв. глобализам. Данас се непрестано говори о некаквим зајед-

ницама: Европска заједница, Европска унија, итд; а никада људи нису били отуђенији једни од других, посебно на Западу. То је само знак одсуства Литургије из тих заједница, тј. да оне нису утемељене на светој Литургији, него на нечему што је пролазно и што је од овога света. Данашњи усређитељи човечанства, модерном човеку нуде решење тиме што ће га нахранити хлебом, али земаљским хлебом. Данас улазак у наводну Европску заједницу има есхатолошке призвуке: гарантује лагодан земаљски живот и изванземаљски рај, као што је у своје време нудио комунизам.

Света Православна Црква, са друге стране, као истинска заједница Бога и људи у Христу, чува и враћа нас правим вредностима и нуди нам хлеб небески, реч спасења и вечни живот. Зато је света Литургија алфа и омега живота Православне Цркве, који треба непрестано откривати и којем се непрестано треба враћати. Многи свети Оци су говорили да ће вечни живот бити у ствари вечна Литургија, који почиње већ овде на земљи и ми у њега улазимо постајући чланови Цркве.

*Епископ далматински
Фођије, Карловац,
Празник Светиоџ
мученика Трифуна,
14. 02. 2008 год.*

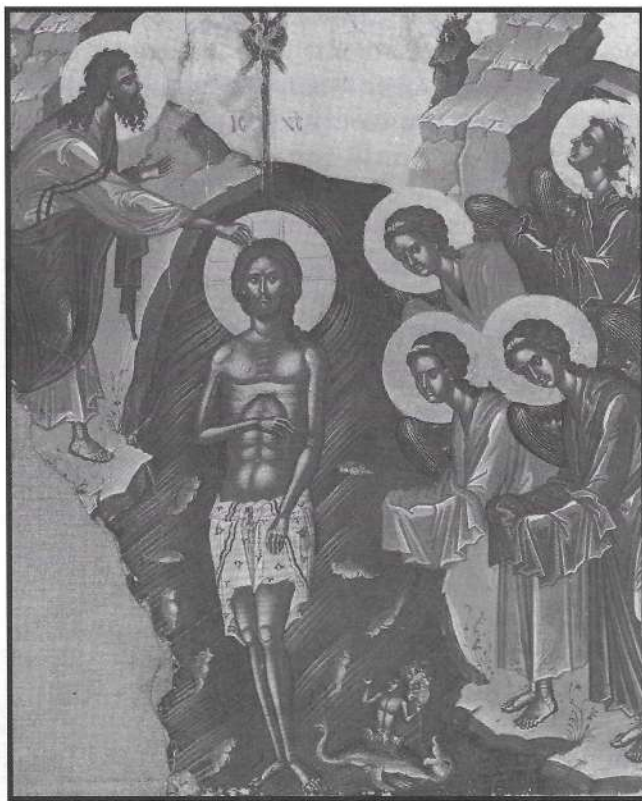

Значаја Епископа и локалне цркве у светој Тајни крштења

"Сви следујте Епископу као Исус Христос Оцу, и презвитерима као Апостолима, а ђаконе поштујте као Божју заповест. Нико од оних који припадају Цркви нека не чини нешто без Епископа. Она Евхаристија нека се сматра сигурном која бива савршавана од Епископа, или коме он дозволи. Тамо где се појави Епископ, тамо нека буде и сав народ, као што тамо где је Исус Христос, тамо је и католичанска Црква Без Епископа није дозвољено нити крштавати, нити чинити агапе. (вечере љубави)", (Смирн. 8, 1-2). Ово место Св. Игњатија, епископа католичанске Цркве Божје у Антиохији, нам указују на значај, суштину и смисао епископске службе у Цркви.

Када апостол Павле пише своје посланице, он их пише Цркви у Коринту, Ефесу итд. односно свим вјернима у том граду, који се око свог Епископа окупљају ради савршавања Свете Евхаристије.

Тамо гдје је Епископ, ту је и Црква, каже Св. Игњатије Богоносац, односно, гдје је Епископ ту је и литургијска заједница, вјерни који су се сабрали на једно мјесто око личности Епископа ради служења Свете Литургије и заједничарења у телу и крви Христовој без чега нема живота вечног, управо по ријечима Христовим: Ко једе тело моје и пије крв моју, има-

ће живот вјечни. Међутим, временом се овај изворни литургијски значај Епископске службе губио, тако да ако питате данас вјерне. Шта је то Епископ, чућете одговоре, који се углавном тичу административних припадности Епископа у његовој епархији. Свакако да Епископ води рачуна о својој Епархији, да поставља свештенике на парохије, да се брине о њиховом раду и дисциплини, о чему нам сведоче и списи из првих векова хришћанства, али је Епископ превасходно онај који предстоји на Литургији, Икона Христова око које се свештеници и верни народ окупљају. Приликом читања апостола на Светој Литургији, Епископ предстоји на горњем мјесту, а око њега су свештеници. То је та Есхатолошка слика Христа који ће доћи окружен апосто-

лима како нам и сведочи Свето писмо.

Како се хришћанство ширило и како су настајале нове мање хришћанске заједнице (парохије) Епископи рукополажу свештенике који осим што проповедају (што и јесте њихова служба као апостолским наследницима) сада предстоје на Светој Евхаристији, али задржавају право крштењске цркве, односно, они су ти који након литургијске катихезе (литургијске поуке онима који се припремају за Свету

тајну крштења и обично се држала у току целог трајања Васкршњег поста) крштавају катихумене који затим приступају причешћу чиме почињу да живе у цркви. Епископ је руководио духовном припремом оглашених, крштавао и причешћивао их након крштења које се обављало у саставу Свете Литургије гдје је и природно место ове Свете тајне што и видимо из садржаја крштењских молитава у којим се молимо да се новокрштени удостоји Свете тајне причешћа.

Није Света тајна крштења приватан чин онога који се крштава, нешто што се тиче само њега и његове породице, него се тиче читаве локалне Цркве, са својим Епископом као предстојатељем и верног народа сабраног око Епископа. Читава Црква сведочи овај

величанствен моменат, при-
мање и прихватање новог чла-
на Цркве Божије.

Крстити се не значи у исто
врема живети у Цркви, јер ако
се не налазимо у литургијској
заједници са свим члановима
Цркве, ако се не причешћује-
мо, не живимо у Цркви. Нема
индивидуализма у Цркви. Сва-
ки члан Цркве позван је и
призван да брине о спасењу
како свом, тако и брата свог
који је поред њега. Не може
хришћанин да живи у Цркви
сам за себе, као јединка, као
појединац (унус христианус
нулус христианус - један хри-
шћанин, ниједан хришћанин),
него само у Литургијској заје-
дници, окупљени око Еписко-
па и свештеника, ради заје-
дничког дела, Свете Литургије
и приступања чаши спасења.

У првим вековима крштење
које се није обавило у лока-
лној цркви пред Епископом и
локалном заједницом, а то се
догађало само уколико онај
који се припремао за Свету та-
јну крштења тешко оболио те
могао умрети некрштен, па су
свештеници обављали свету
тајну ван црквене заједнице,
односно ван Литургије, по ка-
нонима било је сметња за сту-
пање у свештенички чин, што
нам говори да је било незаме-
сливо обављати крштење ван
Литургије, осим у ванредним
ситуацијама.

Светој тајни крштења по-
требно је вратити њен литу-
ргијски карактер, да би они
који су се крстили, одмах на-
кон духовног рађања почели
да живе у Цркви, а то је само
и једино могуће у Литургијској
заједници са својим Еписко-
пом, свештенством и верним
народом, кроз Свету тајну
причешћа.

*Горан Славнић, сџуденџи
Боџ. факултета СПЦ
Универзитета у Београду*

Ф е љ њ о н :

Архијереји Епархије горњокарловачке

Епископ Симеон (Злоковић) (1951-1990)

На редовном засиједању Св.
Архијерејског сабора СПЦ 12.
јуна 1951. године кад је горњо-
карловачки Епископ Никари-
он изабран за Епископа сре-
мске епархије, на мјесто Епи-
скопа горњокарловачког иза-
бран је епископ Симеон, дота-
дашњи ректор богословије Св.
Саве у манастиру Раковици.

Епископ Симеон пореклом
је Бокел из Бијеле, рођен на
празник Благовијести 7. апри-
ла 1911. године од оца Душана
и мајке Анете, крштен именом
Љубомир.

Послије завршене основне
школе у Бијелој, завршава гимна-
зију у Херцег-Новом. Богосло-
вију је завршио 16. јуна 1934.
године на Цетињу а на Богос-
ловском факултету је дипло-
мирао 30. јуна 1938. године.
Други свјетски рат затекао га
је у Берлину на пост -диплом-
ским студијама. Тада се враћа
у Србију гдје се замонашио у
манастиру Раковици гдје доби-
ја монашко име Симеон. По-
том је 24. априла 1940. године

постављен за катихету Реалне
гимназије у Јагодини, гдје је
остао до краја школске годи-
не. Школске 1940/41. године
почиње да ради као катихета у
Трећој мушкој гимназији у
Београду. Свој вјероучитељс-
ки посао, обављао је у београд-
ским школама све док то држа-
вне власти нису забраниле.
1949. године Српска правосла-
вна црква повјерава му веома
тешку и одговорну дужност,
организирање рада Богосло-
вије Св. Саве у манастиру Ра-
ковици. У међувремену био је
духовник цркве Ружице на Ка-
лемегдану. На дужности Ре-
ктора Богословије Св. Саве
остао је до 1951. године када
га је Свети Архијерејски Са-
бор изабрао за Епископа Епа-
рхије горњокарловачке на чи-
јем трону остаје све до своје
смрти 28. новембра 1990. г.

Хиротонија епископа Симе-
она била је 16/26 јула 1951. коју
је обавио патријарх Викентије
с неколико епископа.

Хиротонији су присуствова-
ли као гости Англиканске и
неких западних цркава и го-
сподин др. Тобијас, секретар
Екуменског савјета цркава у
Женеви.

Патријар Викентије је у
својој бесједи том приликом
истакао да је ова служба нас-
тавак досадашње наставничке,
само у проширеном обиму. До-
садашњи духовни вођа једне
богословије постаје вођом
читаве једне Епархије, врло
значајне у Српској правосла-
вној цркви, нарочито по најте-
жој судбини у овом рату. Иако
је слична субина пратила ово
владичанство од оснивања, на-

род је сачувао своје име и своју вјеру православну. У својој првој Архипастирској бесједи Епископ Симеон истиче како је његова личност сад помјерена са чисто школског на нови план живота, опасан и стрм. Зна да ће отсад сваку радост доживљавати помијешану с горчином а сваки успјех у великој опсности од људске сујете и самољубивости. Моли се Богу да му његова духовна власт буде извор најслађе радости од пожртвовања. Највиши закон цркве Христове је љубав. Закон љубави никад није погажен до данас. Али, признали људи тај закон или не признали, историја ће и даље тећи по њему јер само у љубави ишчегавају супротности између раса и народа. Зато учећи тај закон љубави и жртве, ми ћемо испунити задатак живота на који нас позива Спаситељ наш.

Епископ Симеон устоличен је у Карловцу 12. августа 1951. године у цркви Св. Оца Николаја у Карловцу. Патријархов изасланик је био Еп. Никанор.

На устоличењу епископ Симеон понавља дијелове своје бесједе са хиротоније и понавља, да је љубав једина кадра да зближи људе и ништа друго не може их тако зближити.

Епископ Симеон долази на трон Епархије горњокарловачке након рата, који је иза себе оставио трагове на животу цркве као ни један до сада од њеног оснутка. Дошао је у Епархију, некада најсређенију, тада разорену. Дошао је у Епархију без Двора, дошао је у стан без намјештаја. У Епархији је затекао 14 свештеника. Затјекао је двадесетак богослужбено способних храмова од предратних 205. Од предратних пола милиона вјерника у 146 парохија, затјекао је преполовљен број. Затјекао је згаришта, мучилишта, рушевине, затјекао је своје мало али упла-

шено стадо. Епископ Симеон сусреће се и са новонасталом ситуацијом у односу црква-држава са новим комунистичким режимом, нимало толерантним према вјерским осјећањима било којег народа. Рушење црква наставило се и после рата све до средине педесетих година. Вјековни храмови су рушени и од њиховог Светог камена зидани задружни домови и домови културе. Поред рушевина храмова државна власт одузела је цркви и оно што јој је остало од њених материјалних добара.

У том периоду био је тежак сваки почетак а поготово Архипастирски који је по Божијем Промислу започео епископ Симеон.

Дошавши у Епархију затиче свега неколико свештеника, који су се вратили из избјеглиштва док су остали мученички страдали са народом ове епархије. Млади Епископ пун љубави и разумијевања у новонасталој ситуацији започиње свој Архипастирски рад на оживљавању Епархије горњокарловачке. Посебно мјесто у раду епископа Симеона заузимају обиласци парохија, храмова и свештеника чији се број поготово младих свештеника постепено повећавао и Архиепископске посјете народу. Користо је сваку прилику да људе поучи, да их утврди у вјери, да им улије љубав, да их охрабри. Писати о раду Епископа Симеона који је оставио свој неизбрисиви рад у Епархији горњокарловачкој захтјевао би посебну студију тако ћемо у овом малом присјећању на Њега издвојити пар исјечака из бесједа које чине Његово проповједничко дјеловање.

Из бесједе на освећењу нове цркве у Глини 21. септембра 1963. (весник, 344,3. октобра 1963.) Ова црква није пркос-црква. Она је плод љубави и

оданости својој вјери и Цркви. У овој цркви проповедаће се најсветија начела науке Христове: љубав, мир и добра воља међу људима, међу браћом, међу свим народима свјета, дјеци истог Оца небеског. У њој ћемо се молити Богу за све нас, за домове ваше, за дјецу вашу, за напредак и благостање отаџбине наше и за добро свих људи у свем свијету Божијем

Владика је додао и једно упозорење не ни прекор ни опомену.

У природи уживамо у љепоти разноврсности њених, које разноврсности ипак увијек чине склад. Зашто нам онда смета разноврсност и посебност код људи, народа и вјера. Зашто ми, кад је у питању човјек, видимо само себе и по себи мјеримо људе око себе, а не подносимо никакве разлике. Ако као хришћани најпре смо позвани да уносимо дух трпеливости и добре воље у наше односе међу људима. И природу и људе створио је један Бог; зато не противимо се вољи Божјој. Јер сви смо дјеца Оца и браћа у љубави

Освећење цркве у Горњим Дубравама на Св. Петку 27. октобра 1972. (православље 139. 1. јануар 1973.)

Ријечи молитава ваших прађедова и предака одјекивале су некада у старом овом храму, али његовим страдањем нису се угасиле, оне су стално пред Богом. Отсад ће у овом обновљеном храму одјекивати ријечи ваших молитава. Кад би зидине овог храма могле да проговоре, чуле би се речи радости и појања, речи обреда крштавања и вечевања, чули би се уздаси покајника и вапаји за покојницима. Све је то била молитва.

О кад би сте ви могли чути све оно што је вашим оцима и прецима сачувало ово камење,

и певали бисте и плакали. Радовали бисте се радостима њихових живота. Плакали бисте у тугама ваших предака.

У Сабору републике Хрватске на новогодишњем пријему 20. фебруара 1984. године:

Ми овдје живимо једни са другима, нације и народности, цркве и религиозне демонизације. Живимо под истим Божјим сунцем као делови наше државне заједнице, што нас све упућује једне на друге да би свако уживао своју слободу, безбедност и сачувао свој идентитет, своју културну баштину у оквиру своје нације и прошлости. Епископ Симеон је био веома плодан црквени писац. Писао је многе чланке и расправе. Написао је многе бесједе. Доста њих је објављено но исто тако доста их је остало и необјављених. Тако да га је Богословски факултет Српске православне цркве, прогласио за свог почасног доктора. Универзитет

из Аризоне(САД) додијелио му је докторат из Филозофије. Приликом освећења обновљене цркве у Садиловцу, под чијим подом леже 463 жртве спалне у тој цркви, Архијерејски Сабор одликовао је блаженопочившег Епископа Симеона орденом Св. Саве I реда.

На празник Св. Петке 27. октобра 1990. епископ Симеон посветио је обновљени храм Св. Петке у Сјеничаку.

Испустио је душу 28. новембра 1990. године у Карловцу. Његово Преосвештенство Блаженопочивши Епископ Симеон сахрањен је 30. новембра 1990. године у гробницу Епископа Лукијана (Мушицког) на

Православном гробљу Дубовац у Карловцу. Током свог живота Епископ Симеон је у својој опоруци написао следеће: Уколико нас Бог позове пре него ли саградимо гробницу, нека будемо сахрањени у гробници Епископа Лукијана Мушицког у Карловцу. Заду-

жујемо Епархију да нас касније пренесе у порту манастира Гомирија, које је Божје дело али и наш животни крст

Зупокојену Литургију а потом и опело служили су Преосвећена Господа Архијереји: Епископ рашко-призренски Г. Павле, Епископ шу-

мадијски Г. Сава, Епископ далматински Г. Николај и Епископ славонски Г. Лукијан, уз многобројно свештенство.

Нека је вјечни покој нашем драгом Епископу Симеону и молимо се Богу за мир његовој мученичкој души у Цркви небеској са свим осталим мученицима страдалне Епархије горњокарловачке.

Никанор Иличић (1947-1951)

Никанор (крштено име Недељко) Иличић, рођен је године 1906. у Новом Бечеју у Банату. Основну школу завршио је у родном мјесту, нижу гимназију у Великом Бечкерек у Богословију Св. Саве у Сремским Карловцима. Године 1930. дипломирао је на Богословском факултету у Београду. Исте године замонашио га је у манастиру Крушедол тадашњи архимандрит а послије Епископ горњокарловачки, блажене успомене Сава Трлајић. Рукоположен је за ђакона

на Аранђеловдан 1930. Службовао је као суплент а потом од 1933. и као професор гимназије у Великом Бечкерек у.

Још као професор владика Никанор бавио се пресветим и другим црквеним питањима. Сарађивао је у Патријаршијском гласнику и Духовној стражи. Учествовао је у раду више професорских конгреса. За Епископа горњокарловачког изабаран је 1947. и исте године на Други дан Духова хиротонисан.

Епископ Никанор је човјек

са изразитим смислом за црквену организацију и црквени поредак. Одличан је познавалац литургијских питања. У Епархији горњокарловачкој затекао је тешке прилике и несређено стање. У настојањима око повратка свештеника и оживљавању црквеног живота, нарушио је и здравље. 1951. године премјештен је за епископа сремског а послије прелази у Нови Сад. Напори Епископа Никанора значили су добар почетак у обнављању црквеног живота у Епархији.

Кроз Епархију горњокарловачку - сликом и речју

Преузетіо са интјернетјске стјранице Епархије горњокарловачке

Исповесі свештјенствa и монаштјва Епархије горњокарловачке

У петак, 28. марта 2008 године, у манастиру Гомирју одржана је исповест свештенства и монаштва Епархије горњокарловачке. По завршеној исповести коју је вршио архимандрит манастира Крка – Герман (Богојевић), у манастирском храму Рођења светог Јована Крститеља, служена је Литургија Пређеосвећених Дарова. Литургију је служио Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г.г. Герасим уз саслужење више свештеника и монаха подручне епархије

Овом приликом Епископ Герасим је Часним и Животворним Телом и Крвљу Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа, причестио сво свештенство и монаштво.

28. 03. 2008 жог.

Полујана йрозорска стјакла на храму у Плашком

Након што су у ноћи са суботе на недељу 23/24. фебруара 2008 године, на храму Ваведења Пресвете Богородице у Плашком, од стране непознатих починиоца, камењем полупана прозорска стакла олтарског дела храма, вандалистички напади убрзо су поновљени. У вечерњим

часовима 08/09 март 2008 године, исти прозори поново су полупани. Верници парохије плашчанске су о овом

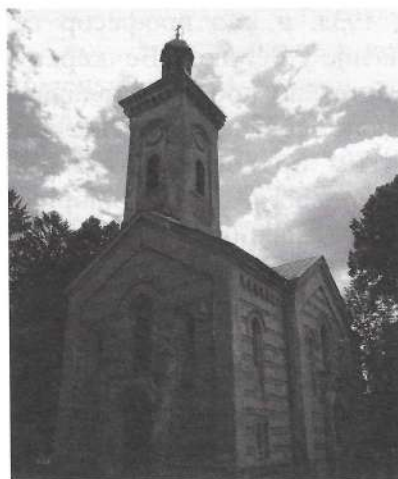

немилом догађају известили полицију која је ради увиђаја изашла на лице мјеста и о свему сачинила записник. Како сазнајемо, у току је поступак прикупљања изјава очевидаца.

23/24. 02. 2008 жог.

На храму Свејої Георгјија у Ојшочу йолујани йрозори

Дана 16/17. фебруара 2008 године, у касним вечерњим сатима, на храму Светог великомученика Георгија у Оточцу, полупана су стакла на прозору изнад улазних врата.

Као средство за извршење овог вандалског чина на споменику културе Републике Хрватске кориштено је камење, а његови извршиоци су поново "непознати". Парохијски свештеник о. Слађан Никић о овом догађају одмах је обавестио полицију која је изашла на лице места и извршила увиђај. Будући да су се оваква недела већ неколико пута дешавала на поменутом храму, од градских власти Оточца тражено је да се око храма постави градска расвета. Из непознатих разлога челници града овај захтев Црквене општине нису испунили а храм је и даље препуштен на милост и немилост "ноћних шетача".

16/17. 02. 2008 жог.

Прејња минирањем

Дана 11. фебруара у 23:45 сати, Полицијска Управа карловачка примила је дојаву од непознате мушке особе,

која је назвала с мобитела, те саопштила да ће експлозивом срушити Православни храм Светог Николаја у Карловцу. Полицијски службеници провели су криминалистичку обраду над њим, те накнадно утврдили да се ради о 30-

годишњем Д.И. из Карловца. Против њега ће бити поднета казнена пријава Општинском државном одвјетништву - рекла је портпарол ПУ карловачке Тања Петрић.

Обнова у рату уништеног храма Светог Николе довршена је, иако не у потпуности, крајем прошле године, а само Министарство културе је за то издвојило вишемилијонске износе, дакле, новац порезних обвезника. Но, то вандале није спречило да с ње скидају олуке, краду звона или разбијају прозоре, па је о тим крађама и уништавањима полиција више пута извештавала.

11.02. 2008 *џог.*

Свѣи мученик Трифун Крсна слава Епископа Герасима

На празник Светог мученика Трифуна 14. фебруара 2008 године, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим прославио је своју Крсну славу. У навечерје празника Светог Трифуна, у храму Светог оца Николаја мирликијског у Карловцу служено је вечерње богослужење. Богослужењу је присуствовао Његово Преосвештенство Епископ жички Г.Г. Хризостом и Његово Преосвештенство Епископ далматински Г.Г. Фотије као и више свештеника и монаха. По завршеном богослужењу у просторијама градске књижице Иван Горан Ковачић, Епископ Фотије држао је предавање на тему: "Литургија и духовни живот". Будући да јавних предавања православне цркве у Карловцу није било све од

почетка рата, мала сала градске књижице била је испуњена до последњег места.

На сам празник Светог Трифуна, Свету Архијерејску Литургију у карловачком храму служио је Његово Преосвештенство Епископ Хризостом, уз саслужење Епископа Фотија и Епископа Герасима, као и више свештеника и монаха. После заамвоне молитве Епископ Хризостом извршио је обред резања славског колача и освећења славског жита.

По завршеној Литургији, Епископ Герасим је поздравио све присутне госте посебно се захваливши Епископу Хризостому на указаној посети многострадалној и мученичкој Епархији горњокарловачкој. Епископ Хризостом је рекао: "Данас нас је сабрала благодат Светога Духа у овоме светоме храму, који је био срушен и ево подигнут поново. Подигнут је да се можемо поново састајати и приносити Богу своје молитве. Данас нас је сабрала благодат Светога Духа и љубав нашега Епископа Герасима који данас слави своје Крсно име, своју Крсну славу – Светога Трифуна. Дошли смо из љубави према Њему, да му дамо подршку у Његовом раду. И сам рече владика, никоме није данас лако, ни мирним крајевима а поготово у крајевима који су разрушени ратом, и гдје је десетковано становништво православне

вере. Ал' је велики Бог наш и жива је душа наша, живећемо и опстати. Много је било времена у историји наше цркве, када је било затирано хришћанско име па опет је ницало и било некад и славније него оно раније. Данас владико свети Герасиме, желим да ти заблагодарим у име Српске православне цркве, што си понео терет архијерејског служења у овој разрушеној епархији и у ово најтеже време. Можда је лако бити Епископ и свештенослужитељ у мирним временима, а у најтеже време је баш благодат Светога Духа изабрала тебе да дођеш овде, јер је Господ имао план са тобом, знао је да ћеш ти најбоље, Божије дело чинити овде. Нико од нас савршен није и ништа од онога што радимо није најсавршеније али ако радимо из љубави према Богу, Бог ће оно што недостаје нама то допунити. Зато у твоме лицу видимо Архијереја и стуб православне српске цркве у овој епархији где ћеш

много допринети, како окупљану свога стада тако и просвећивању и вођењу њега Царству Небеском. Са овим речима владико желим да ти искрено честитам Крсну славу и нека ти је Свети Трифун на помоћи и да се угледаш на њега. Крст Христов нама је суђено да носимо и треба да га изнесемо часно и радосно, на врх оне наше сопствене голготе. Срећна ти слава, Бог те благословио".

14.02.2008 *џог.*

Епархија горњокарловачка

Његово Преосвешћенство Епископ горњокарловачки Г.Г. Герасим

Славе Раицај 14; 47000 Карловац

Тел: 047/642 531

Факс: 047/642 532

episkop@eparhija-gornjokarlovacka.hr

eparhija@eparhija-gornjokarlovacka.hr

kabinet@eparhija-gornjokarlovacka.hr

euo@eparhija-gornjokarlovacka.hr

**Архијериски намјесник илашчански
јројојереј-сјаврофор Мићо Косић**

**Архијериски намјесник карловачки
јројојереј-сјаврофор Душко Сјасојевић**

СПЦО У РИЈЕЦИ
јројојереј-сјаврофор Мићо Косић

Ивана Зајца 24/I; 51 000 Ријека

Тел: 051/335 399; Факс: 051/324 160;

Моб: 091/514 82 50

E-mail:

spco-na-rijeci@ri.t-com.hr

јереј Марко Ђурић

Ивана Зајца 24/III; 51 000 Ријека

Тел: 051/319 064; Моб: 098/520 711

СПЦО У ГРАЧАЦУ
јереј Душан Лујић

К. Степинца 82; 23 440 Грачац

Тел: 023/7890 864 Факс: 023/7890 865

Моб: 098/18 01 888

СПЦО У ПЛАШКОМ
јереј Слаћан Никић

др. Фрање Туђмана 5; 53 220 Оточац

Тел: 053/771 285; Моб: 098/900 21 71

СПЦО У ОТОЧЦУ
јереј Слаћан Никић

др. Фрање Туђмана 5; 53 220 Оточац

Тел: 053/771 285;

Моб: 098/900 21 71

СПЦО У ДРЕЖНИЦИ
јројојереј Милош Орел

Центар бб; 47 313 Дрежница

Тел: 047/566 179 Факс: 047/566 351

Моб: 098/98 33 538

СПЦО У ОГУЛИНУ
јереј Милан Симић

Б. Франкопана 16; 47 300 Огулин

Тел: 047/532 475

Моб: 098/13 00 531

СПЦО У СРПСКИМ МОРАВИЦАМА
јројојереј-сјав. Јеленко Сјојановић

Докмановићи 10; 51 325 Моравице

Тел/Факс: 051/877 137

Моб: 098/801 051

СПЦО У ПУЛИ

јереј Горан Пејковић

Перој 19; 52 215 Водњан

Тел/Факс: 052/520 654 Моб: 098/979 30 38

СПЦО У ДОЊЕМ ЛАПЦУ
јереј Предраг Панићелић

М. Тита 11; 53 250 Доњи Лапац

Тел: 053/765 154

Моб: 099/596 25 69

СПЦО У КОРЕНИЦИ
јројојереј Далибор Танасић

IX гард. бригаде 26; 53 230 Кореница

Тел: 053/756 367 Моб: 091/56 56 954

СПЦО У КОСТАЈНИЦИ
јереј Никола Малобабић

Д. Трстењака 5; 44 430 Костајница

Тел: 053/851 206 Моб: 098/682 978

Моб: 095/806 18 38

МОНАСТИР ГОМИРЈЕ
иђуман Михаило (Вукчевић)

Рибњак 23; 51 327 Гомирје

Тел/Факс: 051/87 81 88

Моб: 091/ 78 14 314

ЧАСОПИС
"Свети Сава горњокарловачки"

E-mail:

slavisa@email.t-com.hr

Web stranica

www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

СПЦО У КАРЛОВЦУ
јројојереј-сјав. Душко Сјасојевић

Ц. Медовића 11; 47 000 Карловац

Тел/Факс: 047/411 506

Моб: 098/18 20 770

E-mail:

spco-karlovac@eparhija-gornjokarlovacka.hr

јереј Славиша Симаковић

Т. Ујевића 5/IV; 47 000 Карловац

Тел: 047/417 018 Моб: 098/188 26 48

СПЦО У КОЛАРИЋУ
јројојереј Мирослав Бабић

Коларић 67; 47 220 Војнић

Тел/Факс: 047/883 519

Моб: 091/590 62 02

СПЦО У ТОПУСКОМ
јереј Миле Ристић

Пр. Драшковића 2/а; 44 415 Топуско

Тел: 044/733 329 Моб: 091/585 05 46

СПЦО У ПЕТРИЊИ
јереј Славко Шарац

В. Назора 13; 44 250 Петриња

Тел/Факс: 044/813 419

Моб: 091/560 92 79

СПЦО У ДВОРУ
јројојереј Радослав Анђелић

М. Блажевића Чађе 46; 44440 Двор

Тел/Факс: 044/871 811

Моб: 098/563-613

СПЦО У ГЛИНИ
јереј Слободан Дракулић

Хрватска 20; 44400 Глина

Тел/Факс: 044/880 615

Моб: 098/977 17 32

СВ. ВМУЧ. ГЕОРГИЈЕ

ІС ХС

